

PŘIPRAVOVANÉ AKCE

15. 10. So	Ovčácký den Moravskoslezského krajského sdružení, NT plemenných beranů Vendryně, ENT oxford down
15. 10. So	NT plemenných beranů Slušovice
15. 10. So	NT plemenných beranů Rýzmburk (10,00 hodin)
15. 10. So	NT plemenných beranů a kozlů Pecka-Staňkov (14,00 hodin)
21. 10. Pá	NT plemenných beranů a kozlů Úborsko, penzion u Jandů
21. 10. Pá	NT plemenných beranů Lhotka u Telče
22. 10. So	NT plemenných beranů Zlobice
26. 10. St	Klasifikace plemenných beranů Jindřichovice
28. 10. Pá	NT plemenných beranů romney Valašská Senice 121, Kyčera; Členská schůze Klubu chovatelů ovcí romney
04. 11. Čt	NT plemenných beranů Nečtiny-Březín
04. - 5. 11.	25. mezinárodní konference chovatelů ovcí a koz, hotel Luna, Kouty
08. 11. Út	Klasifikace plemenných beranů ze stáje Žilina u Nového Jičína
09. 11. St	ENT plemenných beranů valašské ovce, NT plemenných beranů Bludovice u Nového Jičína
11. 11. Pá	NT Počítky, klasifikace ze stáje
12. 11. So	NT plemenných beranů a kozlů Sedlčany
19. 11. So	Zabijačka na Zlobici, vepřové hody, country hudba
03. 12. So	Advent na Zlobici

AKTUALITA

Odčervovadlo Cydectin Triclamox

Vážení chovatelé, na straně 3 se dočtete podrobné informace k možnosti dovozu odčervovadla **Cydectin Triclamox**, širokospektrálního přípravku, který je účinný mj. na parazita *Haemonchus contortus*. Datum objednání tohoto přípravku (na výjimku ÚSKVBL) je do **6. 11. 2022** na adrese brslen@centrum.cz, více informací: Petr Svoboda (tel. 602 557 927)

Protokoly výsledků genotypizace a parentity výhradně elektronicky

SVÚ Jihlava oznamuje, že od 1. 9. 2022 bude rozesílat protokoly s výsledky genotypizací a parentit výhradně v elektronické formě na **emailové adresy**. Již se nebudou posílat tištěné protokoly klasickou poštou. Poprosíme o aktualizaci emailových adres všech chovatelů a v budoucnu i nahlášení případných nových emailů (SCHOKu nebo i SVÚ) vždy, když dojde ke změně. Děkujeme za spolupráci a pochopení.

Státní veterinární ústav Jihlava

OBSAH

Kontakty	2
Úvodník	
Úvodník	3
Možnost dovozu odčervovadla Cydectin Triclamox	3
Z domova	
Sedlčany 2022 - ENT beranů šedé ovce vřesové	4
Ovčácké slavnosti v Nepomuku	5
Speed shear Nepomuk	8
Gorolski swieto 2022	8
Soutěž v pasení ovcí ovčáckými psy Českého ráje	12
Seminář Ovce a pastviny - Nýdek	14
Setkání při stříhání ovcí na kopci u dobrých lidí	17
Ovenálie 2022	20
Výstava ovcí a koz na Ovenáliích	25
Ukázka práce ovčáckého psa	26
Ovenálie 2022 s formanem Šejtročkem	27
Výstava Země živelka 2022	31
Ovčácký den a nákupní trh Země živelka 2022	32
8. ročník šampionátu beranů zwartbles	34
Kozli, beraní a my v Podvihově	36
Krajská výstava na Vysočině	40
Pořad je se co učít	
Význam jetelovin a objemná krmiva	42
Pes - ovčákův pomocník	
II. část: Jak správně vybrat štěně	46
Čtenáři nám piší	
Vlna z původní valašky a její potenciál k ekonomickému zhodnocení	48
Úřední deska	
Zápis z jednání Předsednictva	49
Zápis z jednání Předsednictva	50
Náhrada újmů za zvýšené náklady na organizaci pastvy	50
Připravované akce	
Mezinárodní konference chovatelů ovcí a koz	55
Společenská rubrika	
Ing. Jaromír Dobrovolný pětasedmdesátníkem	56
Jubilant Josef Ondruch	56
Stanislav Seibert - Mladý umělec sedmdesátníkem	57
Šedesátiny Ing. Tomáše Havlanta	58
Ať žije Jaroslav ze Štramberka	58
Rozloučení s panem Václavem Andrlé	59
Fotka do našeho kalendáře	59
Inzerce	59

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko
e-mail: info@schok.cz, www.schok.cz
IČO 63109859, DIČ CZ 63109859
Bankovní spojení: Raiffeisenbank 6653093002/5500

vedení plemenných knih ovcí

Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice
Hana Vystrčilová, tel.: 777 754 801
e-mail: pkovce@schok.cz

vedení plemenných knih koz

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko pod Medníkem
Šárka Kořínková, tel.: 777 754 813
e-mail: pkkoz@schok.cz

Předsednictvo SCHOK z.s.**Předseda**

Ing. Richard Konrád, tel.: 777 754 802,
e-mail: konrad@schok.cz

1. místopředseda

Ing. Tomáš Klíma, tel.: 602 321 507,
e-mail: klima@schok.cz

2. místopředseda

Ing. Roman Ciešlar, tel.: 777 754 823,
e-mail: cieslar@schok.cz

Ředitel

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821, e-mail: huml@schok.cz

Spolková rada SCHOK z.s.

Ing. Richard Konrád, Ing. Tomáš Klíma, Ing. Roman Ciešlar

Středočeský kraj

Petr Kříž, tel.: 603 825 187, e-mail: ovce.pk@seznam.cz

Jihočeský kraj

Ing. Jan Vejčík, tel.: 721 100 001, e-mail: info@puvodnivalaska.cz

Plzeňský a Karlovarský kraj

Ing. Václav Kovář, tel.: 725 990 159, e-mail: info@arbocom.cz

Ústecký kraj

Jan Hála, tel.: 777 826 300, e-mail: janhala@seznam.cz

Liberecký kraj

Pavel Sokol, tel.: 603 276 692, e-mail: sokolsuffolk@seznam.cz

Královéhradecký kraj

Milan Domáň, tel.: 731 171 843, e-mail: doman.zernov@centrum.cz

Pardubický kraj

Michaela Kvisová, tel.: 777 664 636,
e-mail: qis@seznam.cz

Vysočina

Ing. Marie Jahodová, tel.: 606 314 379,
e-mail: marie.jahodova@email.cz

Jihomoravský kraj

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821,
e-mail: huml@schok.cz

Zlínský kraj

Pavel Slovák, tel.: 606 951 454, e-mail: slovak.pavel@volny.cz

Moravskoslezský kraj

Martin Carbol, tel.: 724 838 791, e-mail: 321.martin@seznam.cz

Předseda PKO

Ing. Martin Hošek, Ph.D. tel.: 777 754 809, 606 319 882,
e-mail: hosek@schok.cz

Předseda PKK

Ing. Ladislav Strnad, tel.: 777 754 855,
e-mail: strnad@schok.cz

Revizní komise Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.**Předseda**

Mgr. Ján Kováč, tel.: 777 754 808, e-mail: predsedark@schok.cz

Členové RK

Ing. Nikola Havrdová, tel.: 607 592 105, e-mail: havrdn@fzt.jcu.cz
Ing. Petr Kotlaba, tel.: 731 159 641, e-mail: kotlaba@agrotrans.cz
Radek Říha, tel.: 728 492 496, e-mail: radek.riha71@gmail.com
Stanislav Zámečník, tel.: 602 733 627,
e-mail: stanislav.zamecnik@seznam.cz

ZPRAVODAJ SVAZU CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ z.s.,**vydává:**

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., zapsán ve spolkovém registru Městského soudu v Praze, oddíl L, vložka 74909,
redakce: SCHOK z.s., Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice, www.schok.cz, e-mail: info@schok.cz,
evidováno u Ministerstva kultury ČR pod č. MK ČR E 12925
ISSN 1213-371X

Neprodejně! Zpravodaj je určen členům Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.,
roční členský příspěvek SCHOK z.s. je 450 Kč, příspěvky na rok 2023 můžete poukázat na účet Svazu u Raiffeisenbank
6653093002/5500 (variabilní symbol Vám bude přidělen po dohodě s redakcí – Mgr. Šárka Dvořáková)
nebo je zaplatit složenkou.

Redakce zpravodaje nezodpovídá za obsah inzerátů.

Redakční rada:

Ing. Richard Konrád, Ing. Vít Mareš, Ing. Jiří Huml, Ing. Tomáš Klíma,
Ing. Martin Hošek, Ph.D., Ing. Roman Ciešlar, Ing. Ladislav Strnad, Mgr. Iva Oukropcová – redaktor

Grafická úprava a tisk:

SET SERVIS centrum reklamy a tisku s.r.o., Helvíkovice 113, 564 01 Žamberk, e-mail: studio@setservis.cz, www.setservis.cz

Distribuce:

5P Agency, Pražákova 876/66, 639 00 Brno
Do tisku předáno 03. 10. 2022, náklad 1 200 ks
Uzávěrka příštího čísla: 20. 11. 2022

■ ÚVODNÍK

Vážené chovatelky, vážení chovatelé,

když jsem v minulém čísle psal úvodník, tak jsem končil článek v optimistickém duchu. Opravdu jsem nečekal, že se situace v našem státě ještě zhorší. Současná energetická krize a obrovská inflace se v současné době dotýká každého z nás. K tomu stále běsní válka na Ukrajině, která stále negativně ovlivňuje stabilitu v Evropě. Přesto věřím, že toto nelehké období všichni překonáme a budeme dále rozvíjet chovy našich ovcí a koz.

Omlouvám se za velmi neveselý úvod, ale bohužel nic jiného mi nezbývalo. Nyní se budu věnovat našim chovatelským a svazovým otázkám. Až budete číst tyto řádky, tak budeme mít za sebou většinu bonitačních přehlídek beranů a kozlů i velké výstavy jako Země živitelka v Českých Budějovicích a Náš chov v Lysé nad Labem. Potěšitelné je to, že i když se ekonomická situace našich chovatelů zhoršila, je stále velký zájem o kvalitní plemenný materiál. Na aukcích jsou prodáváni do plemnitby mladí plemenní berani a kozlí. Zájem je i o kvalitní jehničky a kozičky. Pevně tedy věřím, že se letošní produkci plemenných ovcí a koz povede chovatelům dobře prodat. Předsednictvo našeho Svazu připravilo pro rok 2024 návrh na úpravu Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací (2.A.). Navrhli jsme nový dotační titul: Podpora chovatelů na plemennou jehnici nebo kozičku s doloženou plemennou hodnotou, vybranou uznaným chovatelským sdružením do plemnitby, zařazenou ve výsledných plemenných třídách do vlastního chovu v období 1. 9. 2023 do 31. 8. 2024. Nyní jednáme s MZe o zařazení tohoto titulu do Zásad pro rok 2024. V případě, že se povede zařadit tento titul do Zásad, musí vše být ještě notifikováno evropskou komisí. Proto tedy až rok 2024. V tomto novém dotačním titulu vidíme velkou podporu pro šlechtění ovcí a koz.

Dalším velkým tématem, které vedení Svazu řeší, je vlk. V současné době dochází k stále četnějším útokům smeček vlků zvláště na Broumovsku a Severní Moravě, kde vyvrážejí ovce našich chovatelů. Společně s Asociací soukromého zemědělství ČR se již roky snažíme o adekvátní náhrady pro chovatele, kteří hospodaří v oblastech výskytu vlka a musí

denně čelit útokům těchto velmi chytrých šelem. Bohužel jednání se státními orgány doposud nepřinesla kýžený efekt v podobě zaplacení nákladů na zabezpečení stád ovcí a koz proti těmto predátorům, které stát chrání. V současné době probíhají další jednání ve věci novely vyhlášky č. 432/2005, kterou se stanovují podmínky a způsob poskytování finančních náhrad za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření (náhradová vyhláška). Přípravuje se schvalovací řízení pro výše sazeb náhrad, kde se se státními orgány (MŽP, MZe) velmi rozcházíme, co se týče výše sazeb těchto náhrad. Nedaří se nám prosadit sazby, které by chovatelům zaplatily vynaložené náklady. Čeká nás ještě mnoho práce s prosazováním našich požadavků, které však nemusí být státem realizovány, zvláště pak, když se státní orgány opírají o studie zpracované ÚZEI v letech 2020 a 2021, kde řada našich chovatelů uvedla bohužel velmi podhodnocené výše svých nákladů na zabezpečení svých stád proti vlkům.

Vážení chovatelé, protože se blíží čas připouštění našich ovcí a koz, přeji Vám, abyste svá zvířata co nejlépe připravili na toto období, nepodcenili hlavně zdravotní stav a výživu svých zvířat, protože v tomto období se rozhoduje o chovatelském úspěchu pro příští rok. Zvu Vás také na naši konferenci do Koutů (4.-5. 11. 2022), kde se budeme snažit připravit pro Vás zajímavý program přednášek.

Ing. Richard Konrád

■ MOŽNOST DOVOZU ODČERVOVADLA CYDECTIN TRICLAMOX

Vážení chovatelé!

Každý z nás řeší několikrát za rok parazitologickou situaci a vždy se rozhoduje, který přípravek použít. Vzhledem k situaci s odčervovadly na našem trhu jsme na začátku tohoto roku zkusili zrealizovat dovoz přípravku, který by byl účinný na velký problém našich chovů posledních let – parazit *Haemonchus*

contortus (vedle jiných, samozřejmě). Tento přípravek ale není dostupný na našem trhu, a proto jsme museli spolupracovat kromě veterinárního lékaře i s distributorem a řešit výjimku s ÚSKVBL (Ústav pro Státní Kontrolu Veterinárních Biopreparátů a Léčiv) a byla to cenná zkušenost.

Podařilo se dovézt poměrně širokospektrální přípravek *Cydectin TriclaMox*, což je perorální roztok s obsahem moxidectinu a triklabendazolu, jeho bližší specifikaci si můžete projít níže.

K léčbě smíšených infekcí kmeny hlístic a motolic citlivými na moxidektin a triklabendazol:

Parazit	Dospělé stadium	L4	Inhibovaná stadia
HLÍSTICE			
Gastrointestinální hlístice:			
<i>Haemonchus contortus</i>	○	○	○
<i>Teladorsagia circumcincta</i>	○	○	○

Parazit	Dospělé stadium	L4	Inhibovaná stadia
Ostertagia trifurcata	○	○	
Trichostrongylus axei	○	○	○
Trichostrongylus colubriformis	○	○	
Trichostrongylus vitrinus	○	○	
Nematodirus battus	○	○	
Nematodirus spathiger	○	○	
Nematodirus filicolicis	○		
Strongyloides papillosus		○	
Cooperia curticei	○		
Cooperia oncophora	○	○	
Oesophagostomum columbianum	○	○	
Oesophagostomum venulosum	○		
Chabertia ovina	○	○	
Trichuris ovis	○		
Hlístice respiračního traktu:			
Dictyocaulus filaria	○		

MOTOLICE			
Motolice jaterní	Dospělé stadium	Raná nedospělá stadia	Pozdní nedospělá stadia
Fasciola hepatica	○	○	○

Předpokládaná cena je kolem 9 700 Kč + DPH za balení, v závislosti na zdražení od dodavatele, objednaném množství a ceně dopravy.

Pro ty, kteří by měli o tento přípravek zájem, můžete psát na emailovou adresu brslen@centrum.cz, kam uvedete prosím jméno a telefonní kontakt, číslo hospodářství a požadované množství. Toto bude probíhat do 6. 11. 2022 z důvodu toho, abychom měli přípravek k dispozici dle předpokladu už na leden, kdy někteří z nás již absolvují porody.

Potom tyto informace dostane veterinář MVDr. Roman Myška a ten s distributorem Cymedica CZ sepíše žádost o udělení výjimky na chovatele.

Cymedica jako distributor zajišťuje zboží, komunikaci s dodavatelem a administrativu předání souhlasných povolení na Mimořádný dovoz, dopravu a pojištění přepravy, překlád, přípravu a přibalení SPC v CZ jazyce a v poslední řadě doručení chovatelům. Takže toto všechno je již v ceně.

V případě dotazů se na mne obraťte na telefon 602 557 927.

Petr Svoboda

(Informace z příbalového letáku naleznete vprostřed Zpravodaje jako vyjímatelem přílohu.)

SEDLČANY 2022

ENT beranů šedé ovce vřesové, volební členská schůze Klubu chovatelů šedé ovce vřesové (VR)

Již tradičně se v polovině letošního června sešli v rámci Ovčáckého dne Středočeského kraje v Sedlčanech členové Klubu chovatelů šedé ovce vřesové, aby předvedli berany ročníku 2021 na svém elitním nákupním trhu a zasedli k prodiskutování svých chovatelských záležitostí na členské schůzi klubu, která byla v letošním roce i schůzí volební.

Do katalogu elitního nákupního trhu bylo přihlášeno celkem dvacet sedm beranů z osmi hospodářství, ale svá zvířata přijelo ohodnotit pouze sedm chovatelů. Hodnocení patnácti beranů, kteří byli nakonec k bonitaci předvedeni, se ujali hodnotitelé Ing. Richard Konrád a Ing. Ladislav Strnad. Přítomní chovatelé i ostatní příchozí mohli v předváděcí shlednout špičková zvířata linií VIRTUAL, VŘES, VARADERO, VRUT a VERON, z kterých bylo velmi obtížné vybrat toho nejlepšího a udělit mu titul Šampion ENT VR ročníku 2021. Do užšího výběru postoupil nakonec VERON Jaroslava Adama z Miličína, VARADERO Marka Hlouška z Dolního Třebonína a tři berani linie VIRTUAL chovatelů Lukáše Kovárny z Neveklova, Miro-

slava Vaňka z Kosmonos a Filipa F. Vancla z Doní Kalné – Slemena. Komise pro volbu Šampiona trhu nakonec rozhodla, že na třetím místě a tedy II. Vicešampionem bude beran VIRTUAL z chovu Miroslava Vaňka, I. Vicešampionem beran stejné linie od Filipa F. Vancla a trofej i cenu pro ŠAMPIONA si domů odvezl neveklovský Lukáš Kovárna a jeho VIRTUAL. Hodnocení tak ukázalo, že VIRTUAL se postupně stal úspěšnou linií, která v letošním roce v chovech vřesovek dominuje.

Chtěl bych poděkovat sedlčanským ovčákům a chovatelům z místní ZO ČSCH, kteří poskytli trhu již tradičně bezvadnou technickou a organizační podporu a jeho účastníkům i návštěvníkům vynikající občerstvení. Chci také vyjádřit uznání hodnotitelům, Konrádovi i Strnadovi, za profesionální a zodpovědný přístup k bonitaci předvedených zvířat a poděkování za postřehy, kterými v rámci výběru Šampiona ENT posouvali vpřed rozhodování výběrové komise. Uznání si také zaslouží VŠICHNI chovatelé, kteří se trhu se svými berany zúčastnili.

Na program ENT navázali chovatelé sdružení v Klubu chovatelů šedé ovce vřesové zasedáním své volební členské schůze.

Té se zúčastnilo deset členů klubu a jeden host klubu. Předseda klubu shrnul v úvodní řeči činnost klubu v období od schůze minulé, která se konala v červnu loňského roku, zhodnotil účast na výstavách a poděkoval chovatelům za jejich chovatelské úsilí i práci při popularizaci plemene šedá ovce vřesová. Následně si členové naplánovali činnost klubu na období od června 2022 do června 2023. Členové klubu se dohodli, že budou klub ovce vřesové i nadále reprezentovat na akcích pořádaných SCHOK - např. Náš chov v Lysé nad Labem, výstava Země Živitelka v Českých Budějovicích, ale i na drobnějších regionálních akcích. V červnu 2023 uspořádají II. Šampionát plemene šedá ovce vřesová spolu s ENT v Sedlčanech. Šampionát chtějí pořádat každý druhý rok.

Jako hlavní úkol pro jednání na RPKO stanovili prosazení úpravy šlechtitelského programu ovce vřesové, která se týká zjednodušení hmotnostních limitů pro připuštění beranů na trh. Základním limitem pro předvedení beranů na první jarní trhy by měla být, ve věku berana 12 měsíců, hmotnost 50 kg. Při hodnocení budou hodnotitelé přihlížet ke stáří berana v době jeho bonitace a váhu k jeho věku úměrně dopočítají s tím, že beran má, dle standardu ovce vřesové, dosáhnout ve stáří 18 měsíců minimální hmotnosti 65 kg. Z diskuse k tomuto bodu vyplynulo, že při hodnocení berana je nutné brát ohled na jeho životní podmínky - např. pozdější nástup pastevní sezóny v horských oblastech a tím způsobený pomalejší váhový přírůstek oproti beranům z chovů s intenzivnějším výkrmem a bohatou pastvou. Diskuse se zúčastnili i nově přijatí členové klubu, Michal a Jitka Berkovi.

Výběr šampionů ENT beranů šedé ovce vřesové

Předseda klubu, Filip F. Vancl, poděkoval končícímu předsednictvu za jejich pětiletou práci pro klub a vyzval zvoleného předsedu volební komise, Petra Kříže, k provedení volby nového předsednictva klubu. Veřejnou volbou byli následně zvoleni do vedení klubu pánové Radek Říha, Karel Suchopár a Filip F. Vancl. V následné volbě byl Radek Říha ustanoven druhým místopředsedou, Karel Suchopár prvním místopředsedou a Filip F. Vancl předsedou klubu.

V závěru schůze diskutovali členové klubu o svých zkušenostech s chovem ovcí a šlechtěním. Shodli se na tom, že do budoucna je třeba klást velký důraz na výběr bahnic zařazovaných do chovu a plemenitby. Konkrétně se zaměřit na jejich mateřské schopnosti (průběhy porodů, mléčnost a schopnost svá jehňata odchovat).

Na jednání klubu byl přítomen předseda SCHOK Ing. Richard Konrád, který seznámil členy klubu například se stavem projednávaných dotačních titulů (...opatření proti vlkům, dotace MŽP...) a s obtížemi a nejasnostmi, se kterými se SCHOK při jednání se státem potýká. Na stole je například zvýšení podpory na chov bahnic zapsaných v Plemenné knize ovcí, změna nevhodných pravidel pro úpravu paznehtů či kupírování ocásků jehňat, zanesených do veterinárního zákona, nebo o uznání celého území České republiky jako oblasti prosté TSE.

Filip F. Vancl, Klub chovatelů šedé ovce vřesové
Foto: Dominik Hošna

OVČÁCKÉ SLAVNOSTI V NEPOMUKU

V sobotu 23. 7. se v Nepomuku, v areálu krásné farní zahrady, konal první ročník Ovčáckých slavností. Byly pořádány Krajským sdružením Svazu chovatelů ovcí a koz pro Plzeňský a Karlovarský kraj. Akce byla určena nejen pro chovatele, ale zejména pro širokou veřejnost a jejím cílem bylo především seznámit veřejnost s chovem ovcí, koz a drobných zvířat. Chovatelům pak pomoci prezentovat jejich chovy a zároveň získat další zajímavé kontakty v oboru.

Hlavní částí byla výstava plemen ovcí a koz. K vidění bylo 10 plemen ovcí a 4 plemena koz. Velkou raritou byla koza gírgentánská, která se na podobné výstavě v ČR objevila poprvé. Pěkné však byly i kolekce jiných plemen ovcí a koz. MO ČSCH v Kasejovicích pak připravila výstavu králíků, holubů a drů-

Soutěž stříhačů

beže. K vidění byli i exotičtí ptáci.

Jako doprovodný program byly ukázky králičího hopu, dog dancing a hlavně šampionát stříhačů ovcí (SPEED SHEAR). Šampionátu se zúčastnilo 8 závodníků z celé ČR, kteří předvedli pěknou podívanou a jejich podium bylo po celý den v obležení návštěvníků akce. V areálu bylo tematické občerstvení (ovčí sýry, jehněčí kotlík...), dílna pro děti, ukázka zpracování vlny, tombola a mnoho dalšího... Počasí vyšlo, akce se vyvedla a už se těšíme za rok na další ročník, který bude o poznání lepší... Díky všem, kteří se na této akci podíleli, i těm, kteří nás navštívili.

Text a foto: Ing. Václav Kovář

Romanovské ovce vystavovatele p. Denka

Beran ovce vřesové

Raritou na výstavě bylo plemeno koz girgentánských

Akce se konala v historickém prostředí farní zahrady s výhledem na zámek Zelená Hora

Ukázky zpracování ovčí vlny

V části areálu bylo vystaveno ve spolupráci s kasejovickými chovateli i drobné zvířectvo

Soutěž stříhačů

VYŘAZOVACÍ KOLO - 1 OVCE

rozhodčí: Thierry Delhomme

časoměřič : Jana Pilátová

	Jméno a příjmení	1			2			3			4			CELKEM	Místo
		ČAS	OVCE	BODY	ČAS	OVCE	BODY	ČAS	OVCE	BODY	ČAS	OVCE	BODY		
1	Jana Šínová	1'47	1	22,5	1'20	1,5	17,5	1'15	2,5	15,5	0'54	1,5	12,3	67,8	2
2	Adam Pokorný	1'44	5	25,8	1'12	4	18,4	1'06	5	18,2	0'53	4	14,6	77	4
3	David Zdrha	1'13	2	16,6	1'01	3	15,2	1'08	1,5	15,1	0'54	3,5	14,3	61,2	1
4	Eduard Mlynarčík	1'43	2	22,6	1'08	2	15,6	1'45	2	23	0'52	2,5	12,9	74,1	3
5	David Markuš	2'29	2	31,8	2'01	3	24,2	2'04	4	28,8	1'43	3,5	24,1	111,9	7
6	Jiří Hrach	1'45	1,5	22,5	1'36	1	20,2	1'30	1,5	19,5	1'20	1,5	17,5	79,7	5
7	Kateřina Strejčková	1'39	3	22,8	1'46	3	24,2	1'23	1	17,6	1'42	3	23,4	88	6
8	Jan Velík	2'43	5	37,5	2'43	7	39,6	1'46	5	27,2	1'43	3	23,6	125,6	8

KVALIFIKACE

	Jméno a příjmení	ČAS	OVCE	BODY	Místo
1	David Zdrha	0'56	3	14,2	3
2	Jana Šínová	0'40	3	11	1
3	Eduard Mlynarčík	0'56	2	13,2	2
4	Adam Pokorný	0'55	4	15	4
6	Jiří Hrach	1'23	1	17,6	5
7	Kateřina Strejčková	1'18	2	17,6	5

Účastníci Speed shear Nepomuk 2022

FINÁLE 2 OVCE

	Jméno a příjmení	CELKEM			Místo
		ČAS	OVCE	BODY	
1	David Zdrha	1'56	8	31,2	2
2	Adam Pokorný	2'11	10	36,2	4
3	Jana Šínová	2'04	4	28,8	1
4	Eduard Mlynarčík	2'26	3	32,2	3

SUPER FINÁLE 1 OVCE

	Jméno a příjmení	CELKEM			Místo
		ČAS	OVCE	BODY	
1	David Zdrha	0'46	2,5	11,7	2
2	Jana Šínová	0'48	2	11,6	1

SPEED SHEAR NEPOMUK 23. 7. 2022

Ovčácké slavnosti Krajského sdružení Západočeského kraje hostil Nepomuk. Celá akce proběhla v malebné zahradě zdejšího arciděkanství. Konal se zde krajský šampionát výstavy ovcí a koz. Velký divácký zájem měla soutěž v rychlostní střížce ovcí, speed shear. Celkem se soutěže zúčastnilo 8 stříhačů a 48 ovcí. Stříhalo se po dvojicích, vždy jedna ovce na čas. Již tradičně se role rozhodčího zhostil Thierry Delhomme a u mikrofonu diváky provázel pan Ing. Václav Kovář, předseda KS Plzeňského a Karlovarského kraje. Konečné výsledky byly velmi těsné, do poslední chvíle nebylo jasné, kdo bude vítěz. Všichni předvedli kvalitní výkony. (výsledky viz tabulka). Snad se tato pěkná slavnost stane v nadcházejících letech tradicí.

Jana Šínová
Foto: Thierry Delhomme

Na zdraví...

Pozorné publikum stříhačského klání

Vítězové soutěže Eduard Mlynarčík, Jana Šínová a David Zdrha (zleva)

GOROLSKI ŚWIĘTO 2022

Tradiční „Witaczkou“ – čili muzicírováním na žebříňácích – začalo v Jablunkově v přírodním amfiteátru v Městském lese Gorolski Święto. Tato třídní akce s jedinečnou atmosférou se uskutečnila od 5. do 7. srpna v Jablunkově. Starosta města Jiří Hamrozi předal symbolický klíč od města Janu Ryłkowi (předseda MK PZKO Jabłonków). Hlavním organizátorem tohoto svátku je MK PZKO v Jablunkově. Po krátkých proslovch scénu ovládl folklor. Signál k tomu dali Trombitaši ze Slovenska, kteří rovněž vystřelili z dobových zbraní.

Mezinárodní folklorní setkání „Gorolski Święto“ je druhým nejstarším folklorním festivalem v České republice. Ve dnech konání slavnosti „Gorolski Święto“ se Městský les v Jablunkově stává i místem setkání příbuzných a přátel. Lidé se setkávají hlavně při gorolských dřevěnicích, které slouží jako prodejní stánky, kde se nabízejí speciality gorolské kuchyně včetně různých nápojů. Mezi hlavní hvězdy programu patřila Golec uOrkiestra a VUS Ondraš.

Neodmyslitelnou součástí programu každého „Gorolskiego Święta“ je řada doprovodných akcí, a tak v areále národopisných slavností byly k vidění ukázky tradičních lidových řeme-

sel, výrobních postupů a výroby ovčího sýra na salaši „Szi-kowne gorolski rynce“, které organizuje Leszek Richter. Zde se lidé mohli podívat, jak se dělají tradiční krpce, nebo jak se šije gorolský kroj. K vidění byla rovněž ukázka výroby sýra, kterou zaštiťovala sýrárna Hrčavský grunt manželů Staňových. Bylo možné vidět zpracování ovčí vlny, bohužel tento rok bez ukázky ručního stříhání, jelikož nám počasí moc neprálo a ovce byly stále mokré, ale bylo možné vidět čechrání a předení, které předváděla paní Wojnarová. Ke stánku SCHOK přítomné přilákala vůně beraního guláše, který už od rána připravoval Martin Carbol s manželou Tomisovými. Kromě guláše přichodzí mohli rovněž ochutnat jehněčí klobásy, které grilovala Daniela Dziková, ale rovněž proslulý bystrický ovčí tatar, který připravoval Roman Ciešlar, místopředseda Svazu. U stánku se debatovalo se o chovu ovcí a s ním spojených problémech, nejčastějším tématem byly útoky vlčí smečky na stáda ovcí, které v okolí dělají vrásky všem farmářům. Ten, kdo si nechal ujit letošní ročník, může se již teď těšit na ten příští.

Ho, ho ho, hooooo, na gorola wio.

Ing. Michal Staszowski
Foto: Renata Staszowska

Na scéně se střídají taneční soubory od nejmenších po dospělé účastníky

Na Gorolu nemohla chybět ani lidová řemesla

Nedělní pochod - spolky

Ochutnávka skopových výrobků na stánku Moravskoslezského sdružení SCHOK z.s.

Michal Staszowski s hostem z Polska

Roman Cieslar se zahraničním hostem

Scéna patří malým tanečníkům

O návštěvníky nebylo v Městském lese nouze

SOUTĚŽ V PASENÍ OVCÍ OVČÁCKÝMI PSY ČESKÉHO RÁJE

Druhý srpnový víkend se na farmě manželů Láníkových v Rakousích uskutečnila „Soutěž v pasení ovcí ovčáckými psy Českého ráje“, která byla pod patronátem Svazu chovatelů ovcí a koz. Každoroční ovčácká akce začínala v podstatě již v pátek 12. 8. 2022, kdy se na farmu sjížděli první nedočkavci včetně rozhodčího Edchara Sieverse z Německa. Ostatně bylo toho hodně co probrat a zkonsumovat, než začne soustředění na sobotní a nedělní závodění.

Gabriela Zelenková při sobotní soutěži Farma 2

V sobotu časně zrána, do maličké vesnice Rakousy, postupně přijížděli soutěžící. Okolo deváté hodiny dopolední byli soutěžící seznámeni s trialem, na kterém budou posuzováni, a místními ovečkami, které budou trialem provádět. První soutěžní den byla trať v duchu farmářského stylu, tudíž zaměřena na praktickou práci s ovci a souhru handlera a psa. Klíčem k úspěšnému projití trať byl cit a porozumění chování ovcí a poslušnost ovčáckého psa. Tyto obě věci nejlépe prokázala vítězka sobotní farmy Tereza Leciánová.

Večer se nesl v duchu vášnivých debat jak o proběhlé soutěži, tak i o životě s ovci na farmách, který téměř všichni důvěrně znají. K tomu všemu nám hrála country kapela složená ze sousedů a kamarádů farmáře. Místní divadelní spolek Jizeran zajistil mnoho dobrot nejen z jehněčího masa.

Druhý den byl vyvrcholením celého víkendu, jelikož se zde potkali ti nejlepší handleri z celé republiky a „bojovali“ o Pohár obce Rakousy. Nedělní závodění se neslo ve více rozváznějším stylu. Možná tomu trochu napomohla i obtížnější trať, než většina závodníků předpokládala. S náročným trialem si i přes opakovaný start poradil nejlépe Jakub Jaša, který si odpoledne odvezl z rukou starostky obce, pí Marty Franzové, Pohár obce Rakousy.

Celé dvoudenní závodění proběhlo v krásném prostředí Českého ráje, opět se zde mohla veřejnost potkat s v Česku málo známým pasením ovcí a závodníci s ne tak úplně s obvyklým stylem pořádání závodů, jaký se, zde téměř v srdci Českého Ráje, koná.

Vítězové Poháru obce Rakousy: Marta Chmiel (PL, 2. místo), Jakub Jaša (CZ, 1. místo), Tereza Leciánová (CZ, 3. místo)

Zuzana Černá při nedělní soutěži Pohár obce Rakousy

Rank	Name	Country	Time	Penalty	Points	Place
1	JAKUB JAŠA	CZ	1:00	0	100	1
2	MARTA CHMIEL	PL	1:05	0	95	2
3	TEREZA LECIÁNOVÁ	CZ	1:10	0	90	3
4	VERONIKA NOVOTNÁ	CZ	1:15	0	85	4
5	VLADIMÍR NOVÁK	CZ	1:20	0	80	5
6	ALICE LÁNIKOVÁ	CZ	1:25	0	75	6
7	... (others)

Výsledková tabule Poháru obce Rakousy

Pohár obce Rakousy - starostka obce paní Marta Franzová, rozhodčí Eckhard Sievers, pořadatel Alice Láníková, účastníci Marta Chmiel, Jakub Jaša, Tereza Leciánová, Veronika Novotná, Vladimír Novák (zleva)

Vítězové sobotní soutěže Farma 2: Vladimír Novák (CZ, 2. místo), Tereza Leciánová (CZ, 1. místo), Gabriela Zelenková (CZ, 3. místo)

Letošní ročník byl další již čtrnáctou možností, jak mezi širokou veřejnost vnést alespoň kousek nadšení a trochu té naší ovčí nálady. Proto díky Svazu chovatelů ovcí a koz, který

výrazně přispěl ke konání celé akce.

Text a foto: Alice Láníková

Vladimír Novák při rozdělení ovcí

SEMINÁŘ OVCE A PASTVINY - NÝDEK

Dobrá pastvina je základem pro extenzivní chov ovcí. Pastva doplněná o hrudku minerálního lízu a napajedlo zpravidla dokáže uspokojit veškeré živinové požadavky přežvýkavců. Pásení ovlivňuje také stav a druhové složení pastevního porostu. Působením bachorových, střevních i půdních mikroorganismů dochází k neustálé přeměně látek potřebných pro život a růst jak zvířat, tak rostlin. Opakuje se koloběh, který je základem života ovce i pastviny a který se stal i tématem dalšího semináře s mezinárodní účastí z cyklu „Chov ovcí v Karpatech“ konaného 19. 8. 2022 v Nýdku. Na organizaci této akce se spolupodíleli Výzkumný ústav živočišné výroby v.v.i SCHOK z.s. Jednacímí jazyky byly čeština, polština, slovenština a gorolské nářečí.

Obr 1: K. Kočík a fujara

Doc. Ing. Karol Kočík, CSc., z Katedry plánovania a tvorby krajiny Technickej univerzity vo Zvolene zahájil seminář hrou na fujaru a zpěvem pastýřských písní z Podpolania. Dále se pak ve svém příspěvku zabýval „Chovom oviec a využívaním travo-bylinných spoločností“. Osvětlil vznik a vývoj travních ekosystémů přirozenou cestou i činností člověka. Poukázal, že na trvalé pastevní porosty působí celá řada abiotických faktorů, které jsou člověkem jen stěží ovlivnitelné (klíma, reliéf, typ půdy, hydrologické poměry) a pouze některé aspekty můžeme ovlivňovat pomocí cílených zásahů čili pratotechnikou (živinový režim půdy, obsah a kvalita humusu v půdě, stav a struktura půdy). Vysvětlil, že v přirozeném koloběhu vývoje porostu tvoří v našem klimatickém pásmu travní společenstva pouze přechodný stupeň mezi holinou a klimaxovým stádiem lesa a pro jejich udržení je tedy potřebná pravidelná či kosení. Podstatnou část své přednášky věnoval vlivům valašské kultury na charakter trávo-bylinných společenství Karpat. Na základě výsledků vlastních výzkumů dokumentoval přínos

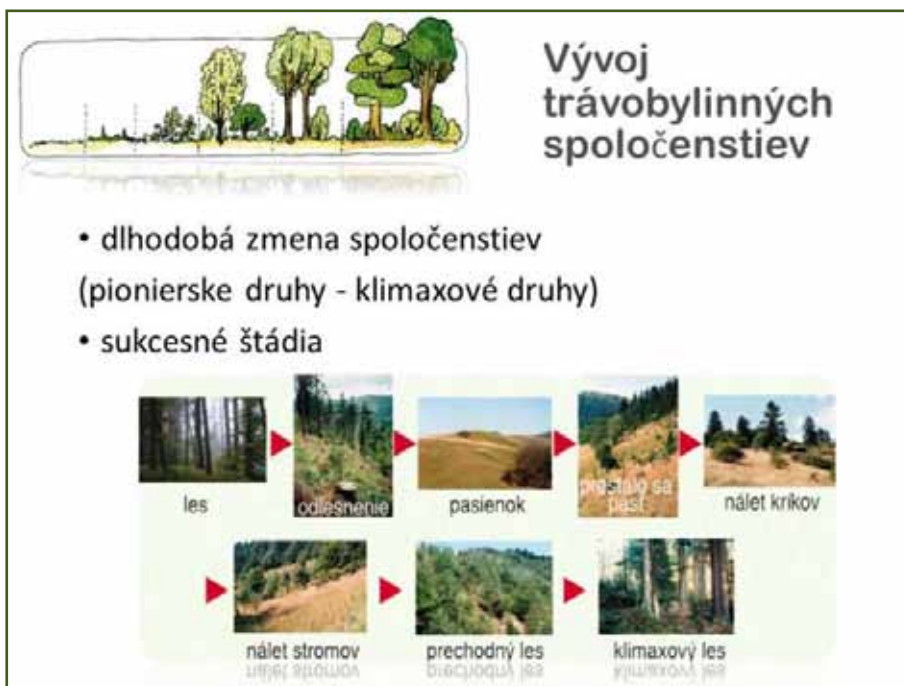
pastvy ovcí z hlediska biodiverzity, výskytu léčivých rostlin a „medonosnosti“ trávo-bylinných porostů.

Obr 2: Vývoj rostlinných společenstev - prezentace K. Kočík

Dr. Inž. Anna Salachna z Institutu Ochrony i Inżynierii Środowiska Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej (Polsko) se rovněž zabývala významem pastvy pro uchování biologické rozmanitosti v horských oblastech. Z tohoto pohledu definovala pastvu ovcí jako „ekosystémovou službu“, kterou poskytují chovatelé ovcí společností. Tato služba obsahuje zásobování ovčími produkty, regulaci oběhu organických látek v přírodě, udržování horských luk ve fázi trávobylinných společenstev, ochrana cenných lokalit a rostlinných druhů a v neposlední řadě zachování tradiční pastýřské kultury s přesahem na rozvoj turistického ruchu. Dále uvedla předběžné výsledky jejich výzkumů týkajících se pastvy ovcí v polské části Slezských Beskyd. Zatím

na sledovaných lokalitách identifikovali 176 druhů rostlin a pomocí 40 ovcí vybavených GPS obojky identifikovali místa jejich preferenční pastvy. Zjistili, že ovce se rády pasou zejména na lokalitách s vyšším výskytem ovsíku vyvýšeného.

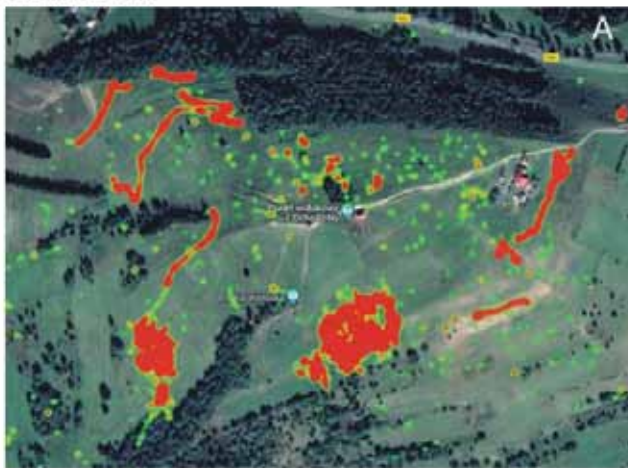
Obr 3: Hustota GPS signálu z obojků ovcí na pastvině - prezentace A. Salachna

Dalším přednášejícím byl doc. Ing. Josef Hakl, Ph.D., z Katedry agroekologie a rostlinné produkce ČZU v Praze. Ve své prakticky zaměřené přednášce se zabýval ošetřováním travních porostů. Upozornil, že trvalé travní porosty zaujímají v rámci ČR plochu kolem 1 mil. ha a tvoří nedílnou součást krajiny. Podle úrodnosti lokality způsobu využití jsou schopny ročně vyprodukovat 0,5-15 tun sušiny biomasy na hektar. Jsou to trvalé a živé kultury a při jejich ošetřování je potřeba brát ohled na biologické cykly rostlinných druhů, kterými jsou tvořeny. Charakter péče o tyto porosty přirovnal k péči o les. Je to dlouhodobý proces, kdy je potřeba brát více v potaz interakci zásahů člověka s podmínkami prostředí a různě dlouhou dobu reakce na nějaký zásah (resilience - „pružnost“ systému). Doporučil řídit se heslem „Při péči o travní porosty je potřeba více přemýšlet a méně konat“. Určitě zde není vhodný šablonovitý nebo velko-

plošný přístup a vždy je potřeba zhodnotit potenciál daného stanoviště, druhové složení stávajícího porostu, ekonomiku hospodaření i požadavky na ochranu přírody. Zabýval se i specifikou pastvy ovcí, jejíž selektivita je u mladé píce obecně malá, ale u starších porostů ovce opakovaně spásají nejmladší píci a preferují vybrané druhy. Z tohoto důvodu se jako nevhodná jeví kontinuální pastva ovcí a doporučují se různé formy dávkové pastvy se střídáním stanovišť. Z hlediska koloběhu živin upozornil na možný nepříznivý vliv používání chemických antiparazitik na proces rozkládání výkalů zvířat. Při pastevním managementu je potřeba brát ohled na plochu pastviny, její výnos, počet zvířat a čas a mít vždy alespoň v jednom z těchto faktorů určitou rezervu (stupeň volnosti). Základem je optimální zatížení pastviny. Přílišná extenzita je spojená s více selektivní pastvou a přílišná intenzita s více homogenním porostem a rizikem poškození porostu i neuspokojení potravních požadavků zvířat. Dobrá balance mezi „nabídkou“ a „poptávkou“ vede k minimalizaci nedopasků. Při sečení nedopasků je také potřeba přemýšlet a balancovat, neboť na jedné straně zamezuje šíření pastevních plevelů, na straně druhé však obvykle vede ke snížení biodiverzity porostu. Vyšší diverzita pastevních společenstev zvyšuje jejich adaptabilitu např. k suchu.

Badania w ramach projektu Woolume. Wstępne wyniki badań

- Wstępne analizy danych GPS z pierwszego sezonu (maj-wrzesień 2021) wykazały, że badane owce większość czasu wypasu spędzają w płatach *Arrhenatheretum elatioris*, a najmniej w zbiorowiskach *Scirpetum sylvatici* oraz *Hieracio-Nardetum*.

Obr 4: Specifika pastevního porostu - prezentace J. Haki

Valašští vojvodové plnili historicky nelehkou úlohu prostředníků mezi vrchností a svěhlavými, svobodomyšlnými a mnohdy odbojnými karpatskými pastýři. Dnes funkci valašského vojvody pro slezské a malopolské vojvodství v Polsku vykonává Józef Michałek z Istebnej, který měl další přednášku týkající se bačování v polských Karpatech. Upozornil, že některé horské pastviny (hale) byly člověkem vytvořeny už před 600 léty a že jsou cennou součástí kulturního dědictví těchto horských oblastí. V současnosti v polských Karpatech probíhá pastva ovcí salašnickým způsobem na ploše cca 10 000 ha. Na salaších je chováno kolem 50 000 bahníc pod vedením asi 80 bačů, kterým pomáhá přibližně 300 valachů (juhasů). Cílem je zachování tradičních forem hospodaření a regionálních výrobků při splnění současných požadavků a hygienu a kvalitu výrobků. Ovcí sýry jsou vyráběny ručně přímo na salaši z nepasterizovaného mléka, avšak podléhají pravidelným mikrobiologickým kontrolám. Velký důraz je kladen na udržování čistoty v kolibách a jejich okolí. Na podporu tradičního chovu ovcí jsou cíleny regionální dotační programy jako například „Owca Plus“.

Obr 5: Tradiční výroba oštěpků v kolibě - prezentace J. Michałek

Následovala návštěva pastviny s diskusí s odborníky na téma hodnocení a ošetřování travních porostů a prohlídkou ohrady na ochranu ovcí před vlky pracovně nazvané „kotelnica“. Celá akce byla završena na humně stodoly u Martynka při gorolské muzice.

Ing. Michal Milerski, Ph.D.
VÚŽV v.v.i., Praha-Uhřetěves

Obr. 6: Diskuzní kroužek karpatských ovčáků

■ SETKÁNÍ PŘI STŘÍHÁNÍ OVCÍ NA KOPCI V NÝDKU U DOBRÝCH LIDÍ...

Jsou ovčácké akce, na které se člověk celý rok těší a vskutku s radostí jede. I já mám jedno oblíbené místo, kde se mohu setkat s lidmi od ovcí a kam se každoročně opravdu těším. Jedná se o docela těžce přístupný kopec v Nýdku, kde má zázemí chovatel valašek pan dr. Milerski a odkud je nádherný výhled na malebnou krajinu, jež mi připomíná mé milované Slovensko. Michal, jak pana Milerskiho jsou zvyklí nazývat přátelé a jeho nejbližší, se svou ženou Danutou, dětmi a kamarády pořádá ke konci prázdnin ve svém chovu po mnoho let tradiční „soutěž“ stříhačů. Slovo soutěž dávám úmyslně do uvozovek, neboť více než o soutěžení jde o setkání u dobrých lidí zvaných goralové, kteří si udržují ve svém životě pastýřského ducha, a to v různých formách. Nejprve jsem do Nýdku jezdila jako pozorovatel a pak, když jsem se sama rozhodla naše valašky začít stříhat ručními nůžkami, začala jsem zde jezdit i pro zkušenost a vlastní zážitek ze společného stříhání. Tak nějak pozvolna a jaksi spontánně jsem se připojila ke stříhačským machrům a už několikrát rok i letos jsem si na onen kopec za pomoci svého muže dosmýkala speciálně upravený stříhačský stoleček a nůžky, abych se stala součástí čehosi, co je do slova neuchopitelné. Jakoby se v ten moment, kdy jsem na onom kopci a beru do rukou své nůžky, čas zastavil, všechny starosti zmizely a já mohla být ve společenství, které se umí radovat při společné práci, a vše je takové poklidné a přítom má rád a svá pravidla. Ta určuje Michal, co řekne, to se robí...

Nejinak tomu bylo i letos. Počasí sice vypadalo hrozivě, i bouřka v noci den před stříháním byla, ale většina stáda se stihla ještě provizorně schovat a ovce, co zmkly, postupně uschly a mohly být také ostříhány. Do soutěžního klání se postavili šikovní stříhačští borci, kterým šla práce pěkně od ruky. Radost se podívat na chlapy, co vskutku umí. Já se svým stolečkem jsem byla vystrčena do popředí spíš jako historická výuková pomůcka pro děcka, které tu rodiče dovedli se na tu slávu podívat. Ale ručními nůžkami pro dotvoření atmosféry stříhal i samotný pořadatel, s tradičním klobúkem na hlavě a kašulce mu to pěkně pasovalo tak jak jeho ženě Dance, která zajišťovala nezbytné občerstvení stříhačům, podavačům a všem, kdož měli na starost ovce a neméně důležité třídění vlny. Je potřeba však zmínit i to, že ač bylo avizováno dopolední stříhání bez muziky, která byla naplánována až na odpoledne, vše bylo jinak, neboť pan doc. Kočík ze Slovenska, majíc den předem v pátek pěknou přednášku v místním kulturním domě o pasení ovcí a přínosu pro krajinu, nezahálel ani v sobotu a vzal s sebou k ovcím pastýřskou píšťalku, na niž nám k tomu stříhání celé dopoledne hrál. To ovce pěkně zklidnilo, ale když přece jen některá byla při stříhání nervózní, přispěchal na pomoc Ľubko Tatarka, zvaný Čalamacha, aby mi ji pěkně přidržel a stříhání pro mě bylo méně namáhavé. I on poté, co už bylo vše kolem ovcí hotové, nám pěkně zahrál na své gajdy a všelicos zajímavého povykládal o tom životě pastýřském. A nehrál jen tento známý slovenský světoběžník, ale také Zuzana Čyžová (zobcové flétny) a spojené goralské kapely Nowina a Bezmiana. Pamětníci od ovcí při dobré muzice často i se slzou v oku vzpomínali mezi sebou na to, co mnohdy nenávratně s pastýřskou kulturou mizí, nu vše jednou pomine. Řekla bych však, že je třeba se obracet k tomu, co se nám daří u ovcí uchovat a zde v Nýdku ten pastýřský život je, dle mého úsudku, pravdivě žitý, a nejen pro potěchu místních, ale i těch, kteří mají touhu to vše v malém zakusit a uchovat jako milou vzpomínku.

Na závěr snad je třeba doplnit, že Mistrovství goralů ve střížích ovcí proběhlo formou časovky na jednu ovci. Zvítězil Martin Szmek st. jen několik sekund před svým synem Martinem Szmekem ml., třetí příčku obsadil Vlastimil Bischof.

Ráda bych ještě dodala, že vnímám také, kolik pracovitých lidí se na přípravě této akce podílí a jsou skryti v zákulisí, těm bych chtěla nejen za sebe poděkovat. I letos nechybělo totiž chutné občerstvení, jež dodává takovým akcím potřebnou pohodu, a i když odpoledne zase začalo pršet, nálada byla dobrá dle těch, co setrvali, až do pozdních večerních hodin. To už ale jsem pásala své ovce a vzpomínala, jaké to hezké i letos opět v Nýdku na kopci bylo...

Gabriela Žitníková (text a foto)
Michal Milerski (foto)

Michal Milerski

OVENÁLIE 2022

Přírodní areál Zlobice po roce opět přivítal návštěvníky Ovenálií. V letošním roce již 19. ročník, doprovázený 22. ročníkem celostátní výstavy ovcí a koz.

Pestrý program, který připravili organizátoři, poskytli zážitky všem věkovým kategoriím. Pro děti byl připraven oblíbený skákací hrad, malování na obličej, malá dílnička. Spolu s rodiči děti podnikly cestu s formanem Šejtročkem. Další společnou aktivitou byl stále oblíbenější Vidlácký víceboj. Rodiče fandili svým dětem a děti svým rodičům, hlavně tatínkům. Společně také mohli obdivovat mistrovství práce s motorovou pilou v podání pana Filipa Lyska. Výsledkem je překrásný anděl, kterého budou mít možnost obdivovat návštěvníci i dalších akcí na Zlobici.

V hale byly formou komentované přehlídky představena plemena ovcí a koz. Návštěvníci také přihlíželi ukázkám stříže ovcí pomocí strojku. Práce stříhačského mistra pana Miroslava Sedláčka byla hodna obdivu. Na venkovní ploše mohli malí i velcí obdivovat zručnost mladé gorolky Elen při tradiční ruční stříži nůžkami a porovnat tak oba styly.

Kdo nikdy neviděl při práci ovčáckého psa, měl letos možnost vidět ukázkou pasení. Dobře vycvičený pes je neocenitelným pomocníkem při pastevním způsobu chovu ovcí.

Na volné ploše před Kolibou patřily největší stany členkám Klubu zpracovatelů ovcí vlny a jiných přírodních materiálů. Ukázka práce na kolovratu a nabídky výrobků z vlny musely uspokojit i ty nejnáročnější zákazníky. A kdo si nevybral hned, mohl vyčkat na módní přehlídku, kdy autorky předváděly své výrobky „on-line“. Návštěvníci také mohli obdivovat práci dráteníka, keramika, výrobce dřevěných předmětů každodenní spotřeby.

Co by to ovšem bylo za Ovenálie bez dobrého jídla a pití. Svě výrobky nabízelo hned několik výrobců sýrů z kozího, ovčího, ale i kravského mléka. V nabídce Koliby bylo na výběr z několika jídel – pravý ovčácký kotlík mistra Macků, ovčí klobásy, svíčková a mnoho dalších dobrot. Organizátoři nezapomněli ani na milovníky řízků. Neopomenutelným momentem ovčáckých slavností je závod v pojídání 1 kg brynzových halušek se špekem. Do soutěže se tentokrát přihlásilo jen 6 odváž-

ných mužů. Vítězem se stal a prvenství obhájil pan Jaroslav Němec, který svou porci snědl za 8 min a 4 sekundy!!! Novinkou byla nabídka vín z produkce rodinného Vinařství Průdek.

Celé Ovenálie provázela country muzika a nezaměnitelné tóny gorolské hudby. Celodenní slavnosti byly ve večerních hodinách zakončeny ohňostrojem a světelnou vodní fontánou dobrovolných hasičů z Malhostovic.

Na viděnou v roce 2023!

Ing. Jiří Huml

Navzdory nepříznivé předpovědi počasí máme plno

Mohérový stánek paní Plškové

Stánek paní Borecké

Ing. Marie Zemanová se svým kolovrátkem

Přadlenky Jana Suchá a Eva Rybářová stále při díle

Vlasta Konrádová se svým stánkem

Vlnářský stánek Křenkových zůstane chvíli opuštěn - jde se pást se psem

Vlněný stánek od Vítků

Předseda Rady PKO Ing. Martin Hošek s předsedou SCHOK z.s. Ing. Richardem Konrádem vyhláší oceněná zvířata

VÝSTAVA OVCÍ A KOZ NA OVENÁLÍCH

Třetí sobotu v měsíci srpnu se konal další ročník Ovenálí na Zlobici. Letošní ročník se uskutečnil v sobotu 20. srpna. Spolu se slavnostmi byla připravena výstava ovcí a koz v hale areálu Zlobice. Spolu s výstavou proběhl nákupní trh beranů a kozlů, kde byl hodnotitelem Ing. Martin Hošek, Ph.D., kterému sekundovali Ing. Strnad a Ing. Janoš. Mezi hodnocenými plemeny bylo plemeno anglonubijská koza, hnědá koza, burská koza, suffolk, merinolandschaf, texel a romney. Všechna předvedená zvířata byla úspěšně ohodnocena a zařazena do chovu. Výstava ovcí a koz byl pro letošní rok trochu skromnější, nežli tomu bylo v předchozích letech, avšak o to pestřejší. Stejně jako každý rok, tak i letos proběhl výběr nejlepších zvířat výstavy v jednotlivých kategoriích. Výběrová komise pracovala ve stejném složení jako v případě NT. Vítězem výstavy byly určeny hnědé kozy z farmy Dvorský statek s.r.o. Nejlepší kolekci koz přivezli z farmy Sedlákových, a to plemeno kašmírová koza. Poslední ocenění v kategorii koz byl šampion kozel. Toto ocenění si odvezla paní Plšková, která přivezla mohérového kozla. Poté přišly na řadu ovce. Zde měla hodnotící komise vybrat nejlepší kolekce ovcí, šampionku ovcí masných plemen, šampionku ostatních plemen, šampiona masných plemen a šampiona ostatních plemen. Nejlepší kolekci ovcí přivezl pan Ing. Hošek (zwartbles). Druhé místo si odvezla farma Stránské (valaška) a třetí pan Růžička (ouessantská ovce). Nutno poznamenat, že při výběru nejlepší kolekce ovcí se nezúčastnil pan Ing. Hošek, jelikož měl svá zvířata na výstavě. Šampionkou masných plemen se stala ovce plemene suffolk 60721 962 z farmy Oveko a.s. V kategorii ostatních plemen zvítězila ovce plemene merinolandschaf z chovu pana Ing. Vítko. Poslední kategorie patřily beranům. Nejlepším beranem masných plemen se stal beran plemene

suffolk 94177 052 z chovu pana Draštíka. V poslední kategorii šampion ostatních plemen zvítězil beran plemene romney z farmy Sušárna Pohořelice 52657 062. Oba dva berani byli vybráni na základě hodnocení na NT, kde získali plný počet bodů za exteriér.

Součástí výstavy ovcí a koz byl komentovaný popis jednotlivých plemen ovcí a koz, která byla na výstavě přítomna. Tohoto komentování se ujal Ing. Martin Hošek, Ph.D. Dalším bodem výstavy byla ukázka stříhání ovcí s komentářem, kde měli návštěvníci možnost se doptat na vše, co se stříhání ovcí týče. Ukázka stříhání ovcí se těšila hojném zájmu návštěvníků.

Závěrem bychom rádi poděkovali všem, kteří na výstavu přivezli svá zvířata a v neposlední řadě též všem oceněným, kterým ještě jednou gratulujeme.

Text a foto: Ing. Tomáš Janoš

Foto: Mrg. Naděžda Střalková, Mgr. Iva Dukropcová

Výstava ovcí a koz

Jiřina Pařilová předvádí model s názvem Svítání

Modely 'Když bača sejde z hor' - kožichy z valašské ovce a k tomu štěně plemene puli (nejmladší z ovčáckých psů, který také předvedl ukázkou pasení ovcí)

Modely Evy Rybářové

Modely od Vlad'ky Křenkové

Modely z vlněné módní přehlídky, autor Jana Suchá

UKÁZKA PRÁCE OVČÁCKÉHO PSA

Ukázku provádí Lad'ka Skopalová a fena Aiba, border colie. Ukázku dále prováděli - pes border colie Sid a mladá fena téhož plemene jménem Cofi Rein i nejmladší ze psů, štěně plemene puli jménem Anhtea Bátory Grófka z Grabštejnského Hrádku, které jsou pouhé 4 měsíce.

Psiska připravena na ovečky... Tak už ty ovce pust'

Nejmladší z ovčáckých psů... Chvilí pásá ovečky, ale pak se rozhodla, že diváci jsou zajímavější

Vlad'ka Křenková komentuje pasení se psem

OVENÁLIE 2022 S FORMANEM ŠEJTROČKEM

Na tradičním místě mezi sruby přivítal děti letos forman Šejtroček. Na jičínské náměstí se dostaly „věžovou branou“, některé nám nastavily i správný čas na papírových hodinách. Zde dostaly první úkol: složit formanské zkoušky. Za pomoci rodičů se zorientovaly na plánu a s koněm a vozem se vydaly do čtyř měst zjistit, co že to tam Šejtroček vezl. Za splnění úkol vyfasovaly „Formanskou knížku“, se kterou vyrazily na další stanoviště. Na prvním si poslechly pohádku o tom, jak Šejtroček vozil hudební nástroje (a jak to dopadlo s loupežníky). Samy též jednoduché nástroje vyrobily: klapačku z mušlí, Pannovu flétnu ze slámek či hrachové chraštítko.

Plánek Jičína a okolí - součást formanských zkoušek

Druhé stanoviště bylo u mistra hrnčíře, tedy v našem podání hrnčířky. Tvořilo se ze samotvrdnoucí hmoty či vlastnoručního slaneho těsta. Měli jsme si skorohrnčířský kruh (viz foto :). Nechyběla ani pohádka o jednom rozbitém nádobí - a jak to dopadlo, to si přečtete v knížce. Třetí zastavení bylo ohňové. Nejprve byla potřeba podle děje příběhu uhasit nebezpečný oheň řítící se na Jičín - abychom poté zjistili, že jsme uhasili ohnivého mužíka. Dobře to dopadlo. S ohniváčem i těmi ohníčky, které se děti pokoušely zapálit. Opečený krajíc chleba přišel k chuti, téměř jako na formanských cestách. Poslední stanoviště se rozkládalo pod obří horou. Přemýšlíte, kde jsme ji na Zlobici vzali? Stačí trocha pohádkové fantazie a už vidíte Šejtročka, jak veze na svém voze obra i pravé obří souboje (jen si to přečtete, je to tam). Stály za to, protože díky nim získal Šejtroček, a děti s ním, metyáškový kamí-

nek pro svou Julču! Aby toho nebylo málo, muselo se ještě na „Sněžku“ do Krakonošovy zahrádky. Proč? Přece pro medicínu pro sládka Kuleho a smutnou Markytku. Tak, už to víte. Co na tom, že neznalí kolemjdoucí vidí jen rozhlednu a krabici se šutry. Pohádkové oči dohlédnou mnohem dál.

Máme radost, že letos přišlo hodně dětí, něco si vyzkoušely, něco odnesly - a dokonce ani nezmokly navzdory původně nepříznivé předpovědi počasí. Na skákacím hradě se důkladně vyhopsaly, z altánu vycházely namalované coby motýlci, spidermani i ledacos jiného. V dílničkách u Koliby tvořily z drátků a malovaly na kamínky... myslím, že se dobře měly. A rodiče s nimi.

Těšíme se zase za rok

Text a foto: Iva Oukropcová
Foto: Mgr. Šárka Dvořáková

Nadějný forman vyjíždí...

Obří zápolení

Stanoviště s hudebními nástroji

Hrnčířská dílna se skorohrnčířským kruhem

VÝSTAVA ZEMĚ ŽIVITELKA 2022

Celkový pohled na výstavu ovcí a koz

Ve dnech 28. 8. 2022 až 30. 8. 2022 se konala tradičně největší agro výstava v ČR Země živitelka v Českých Budějovicích. Po zrušeném TechAgru v Brně bylo od letošního ročníku hodně očekáváno. Pořadatelé Výstaviště ČB se podařilo zaplnit výstavní plochu na 100 % a doprovodný program sestavit zajímavý jak pro vystavovatele, odbornou veřejnost, tak i pro všechny návštěvníky. Bylo k vidění velké množství moderní zemědělské a potravinářské techniky, zajímavá byla expozice Národního zemědělského muzea, ale na své si přišli i zájemci o myslivost či včelařství nebo rybářství. Velký prostor pro svou prezentaci dostali zástupci masných plemen skotu.

Samozřejmostí byla i výstava ovcí a koz pořádaná SCHOK z.s. Ovčáctví dostalo zajímavý prostor na svou prezentaci a zároveň bylo marketingově podporováno ze strany pořadatele, Výstavištěm ČB.

Na základě již zmíněné velké prezentace masného skotu bylo letos méně prostoru pro expozici ovcí, koz a vše co k tomu patří. I tak se díky chovatelům podařilo vytvořit a ukázat expozici s 16 plemeny ovcí a 5 plemeny koz, celkem vystaveno 74 ks zvířat v 38 kotcích. Většina chovatelů dovezla na výstavu kolekce dospělých ovcí a plemenného berana, což určitě bylo lákavé pro návštěvníky. Zastoupena byla většina významných plemen chovaných v ČR, jako například suffolk, texel, charollais, zwartbles, šumavka, valaška apod., ale i málo početná a zájmová plemena jako například ouessantké a shetlandské ovce. Zástupcem koz byla bílá koza krátkosrstá, hnědá koza krátkosrstá, anglonubijská koza, burská koza a zájmové plemeno holandská zakrslá koza.

V rámci expozice výstavy byly hodnoceny kolekce ovcí a koz. V kategorii kolekce masná plemena bylo pořadí: 1. místo: plemeno berrichon du Cher od p. Rolníka, 2. místo: plemeno texel od p. Prchlíka a 3. místo plemeno německá černohlavá od ŠS Písek. V kategorii ostatní plemena bylo 1. místo plemeno ovce kerry hill od p. Vohryzkové, 2. místo plemeno romanovská ovce od p. Denka a 3. místo plemeno zwartbles od p. Strejčkové. V kategorii kolekce koz bylo 1. místo hnědá koza krátkosrstá od p. Kučery, 2. místo plemeno zakrslá koza od p. Kříže a 3. místo burská koza od farmy Janovka s.r.o. Šampionem výstavy byl vyhlášen beran plemene valaška od p. J. Vejčíka a nejlepší ovcí byla bahnice plemene suffolk od p. Beránka. Nejlepším kozlem byl vyhlá-

Kuchařská show - porcování masa a vaření šesti druhů jídel

šen anglonubijský kozel od p. Hlinkové.

Každý den byla připravena pro návštěvníky komentovaná přehlídka zástupců plemen na předváděšti. Neděle se nesla ve znamení „Ovčácký den“. Od rána se na předváděšti konala bonitace plemenných beranů a kozlů. Následoval Šampionát beranů plemene zwartbles. Tato přehlídka byla velice zajímavá a letos opět zastoupená chovateli tohoto plemene. Odpoledne již bylo zaměřeno na jednotlivé dílčí ukázky pro návštěvníky, a to stříhání ovcí a dojení koz. Uvnitř pavilonu si návštěvníci mohli prohlédnout zpracování vlny na kolovratu a výrobky z vlny. Již téměř tradičně bylo k vidění zpracování jehněčího masa, kde kuchař upravoval jehněčí maso a nabídl tak mnoho možností, jak tento druh masa vařit. Nakonec se ukázalo, že tato volba byla velkým lákadlem pro diváky. Nutno podotknout, že kuchař Petr Glaser byl famózní. Během dne uvařil šest druhů výborných jídel, která byla vcelku rychlá a jednoduchá, a přesto výtečná. Návštěvníci následně mohli naservírovaná jídla ochutnat a mnoho z nich si určitě odneslo motivaci pro vaření z jehněčího masa. Tuto akci jsme ještě doplnili ukázkou rozporcování jatečního trupu jehněte. Výborně se toho zhostil pozvaný host - profesionální řezník Jan Hamersmied.

Samozřejmostí bylo poskytování informací ohledně chovu ovcí a koz na info stánku v rámci expozice.

Již během konání výstavy byl patrný trend posledních let, kdy se management pořadatele snaží uspořádat

Kuchař Petr Glaser obklopený pozornými návštěvníky

komplexní výstavu prolínající všechny segmenty v zemědělství. Je zde nastavena vize, kdy vše se sebou souvisí a z prosté výstavy se stává společenská událost, kde se prolínají a setkávají všichni, kdo chtějí dělat zemědělství poctivě. Opravdu se to stává místem setkání, vyměňování zkušeností, ale i navazováním kontaktů a obchodu.

Tímto mi dovoluji, abych velice poděkoval všem lidem, kteří se podíleli na přípravě a realizaci výstavy. Ve svém volném čase odvedli na výstavě Země živitelka velký kus

práce a bez těchto lidí by výstava neproběhla tak hladce a úspěšně. Dále bych chtěl poděkovat všem chovatelům, kteří dovezli své ovce a kozy. Velice si toho vážím a pevně věřím, že spolupráce bude tímto způsobem fungovat i v následujících letech.

Ing. Jan Vejčík

Předseda Jihočeského krajského sdružení SCHOK z.s.

Ukázka rozporcování jehněčího trupu

Stánek Jihočeského krajského sdružení SCHOK

OVČÁCKÝ DEN A NÁKUPNÍ TRH ZEMĚ ŽIVITELKA 2022

V neděli 28. 8. 2022 proběhl na Výstavišti v Českých Budějovicích v rámci akce Země živitelka 2022 velice rozmanitý ovčácký den. Sešla se zde celá řada chovatelů ovcí a koz z různých krajů, ale byl zaznamenán také velký zájem u ostatních návštěvníků této akce. Ovčácký den byl zahájen nákupním trhem, kterého se zúčastnilo 6 beranů a jeden kozel. Hodnotitelé byli Ing. Ladislav Strnad a Ing. Antonín Vejčík, CSc., dále byl přítomen u hodnocení šlechtitel Ing. Milan Pokorný. Jako první byl předveden velice pěkný hnědý krátkosrstý kozel linie Roklan chovatelky Milady Macháčkové, který získal výslednou třídu EA. Dále byl hodnocen šumavský beran linie Sambík chovatele Ing. Jana Vejčíka, který získal výslednou třídu ER. Od stejného chovatele byli předve-

Hodnocení končetin valašských beranů Ing. Ladislavem Strnadem a Ing. Antonínem Vejčíkem CSc.

Ouessantský beran chovatele Miloslava Prýmase

deni ještě dva berani plemene valašská ovce linie Juráš, kteří získali výslednou třídu EA a ER. Nakonec byli ohodnoceni jeden bílý a dva černí ouessantští berani od pana Miloslava Prýmase linie Prinz of Brandenburg, kteří získali výslednou třídu EA.

Poté byl na programu národní šampionát plemene zwartbles, kterého se zúčastnilo 6 beranů. Celou tuto akci uváděl Ing. Martin Hošek, Ph.D., a hodnocení zúčastněných beranů prováděli Ing. Ladislav Strnad, Ing. Karel Krátký a Ing. Antonín Vejčík, CSc.

Dále navazovala ukázka stříže ovcí. Byla předvedena německá technika stříhání na lavici, kterou předváděl pan Jiří Marek. Používal i aku stříhací strojek. Dále byl předveden australský styl stříhání, tzv. na zemi, který předváděl pan Eda Mlynářčík a nakonec stříž pomocí ručních nůžek na ovce panem Adamem Pokorným. Závěrem byla předvedena stříž ovcí Kateřinou Strejčkovou, která dokázala, že i ženy dokáží ovládat bravurně tuto nelehkou práci.

Následovala ukázka dojení koz včetně zapojení diváků, kteří si chtěli ruční dojení vyzkoušet. Nesmělo chybět

Hnědý krátkosrstý kozel chovatelky Milady Macháčkové

předvedení několika plemenných beranů a kozlů různých užitkových typů a plemen, které bylo doplněno odborným výkladem. Všechny zmiňované akce plnily v průběhu celého ovčáckého dne tribuny a těšily se velkému zájmu a úspěchu. V odpoledních hodinách začalo panovat nepříznivé počasí a program ovčáckého dne musel být zkrácen.

Po celou dobu těchto přehlídek probíhala ve vnitřních prostorách pavilonu kuchařská show. Začínala ukáz-

Hodnocení osvalení valašského berana Ing. Strnadem

Přeměřování kohoutkové výšky ouessantského beránka

kou správného rozbourání jehněčího trupu na jednotlivé partie, které vedl pan Jan Hammerschmied. Následně přišel na řadu šéfkuchař Petr Glaser ze známé česko-budějovické restaurace Klika, který předváděl nejruznější způsoby úpravy jehněčího masa, včetně výběru vhodné přílohy a ingrediencí právě k tomuto typu masa. Návštěvníci měli možnost ochutnat všechny vyrobené pokrmy, které si velice chválili a byli ohromeni výslednou chutí. Po celou dobu byly přítomny přadlenky, které předváděly celý proces zpracování ovčí vlny (předení,

plstění, tkaní), až po samotnou výrobu nejrůznějších modelů oblečení a dalších výrobků z ovčího rouna.

Děkuji všem, kteří se podíleli ve svém volném čase na organizaci celé této velice zdařilé akce. Vše bylo opět prvotřídně zorganizované a díky tomu byl celý ovčácký den doprovázen veselou a příjemnou atmosférou jako každý rok.

Text: Ing. Anna Paborská, Ph.D., Ing. Ladislav Strnad

8. ROČNÍK ŠAMPIONÁTU BERANŮ ZWARTBLES

Do roka a do dne! Tak jsme se loučili na loňském ročníku šampionátu a stalo se. Do roka a do dne od toho minulého se uskutečnil další ročník šampionátu beranů zwartbles. Opět v Českých Budějovicích na výstavě Země živitelka 2022, a to v neděli 28. 8. při příležitosti Ovčáckého dne.

Letošní ročník se v něčem podobal tomu prvnímu. Zejména v počtu zúčastněných chovatelů. Loňské tři, nebo dokonce předcovidových pět chovatelů se nepodařilo vyrovnat. V reakci na to, že se sejdeme pouze dva chovatelé a čtyři berani, se rozhodla Mirka Strejčková dohlásit ještě další dva berany, a tak nakonec ač dva chovatelé, nakonec bylo přihlášeno, a hlavně představeno veřejnosti, šest beranů.

Tři z nich jsme měli možnost vidět již vloni. Strejčkoví představili chovatelské veřejnosti opět Zoubka a Zbyslava, třetím beranem byl Zachari od nás. Poprvé se letos představili Zoltán a Zachari od Strejčků a náš Zoltán. Pohledem do příložené tabulky se asi podaří ten zmatek v liniích beranů rozluštit lépe.

Hodinový prostor vyhrazený v předvadišti zvířat jsme vyplnili skoro dokonale. V pravé poledne jsme vše odstartovali opatrným nástupem. Předvadiště bylo i letos dost vlhké po předchozích srážkách. Tribuna byla i letos dost zaplněná zvědavými návštěvníky, samotné ohrazení předvadiště bylo obležené rodinnými příslušníky a dalšími chovateli plemene a zájemci o jeho chov. Již tradičně byli handlerka a handleri oděni do bílých košil a tmavých kalhot. Po úvodním slovu Ing. Antonína Vejčíka, CSc., coby průvodce Ovčáckým dnem, jsem si dovilil představit postupně všechny berany i jejich handlery. Ti představili berany tribuně dvěma koly po předvadišti. Následně jsme jako zpětně ještě berany zvažili, a dokonce nechali změřit hůlkovou mírou v kohoutku.

Potom nastoupila svoji práci hodnotící komise, která v tomto složení již jednou pracovala, a to v roce 2019. Požádali jsme o posouzení našich beranů inženýry Krátkého, Vejčíka a Strnada. Čas, po který obhlíželi a posuzovali detaily exteriéru, jsem využil pro vysvětlení přihlížejícím návštěvníkům, proč bazírujeme na barevných znacích našich zvířat, jak mají být rozmístěné na těle, odkud kam mohou sahat, zmínil jsem i něco z historie vzniku plemene a jeho aktuálním rozšíření v Evropě, došlo i na výborné osvalení jehňat v testu VJH.

Jakmile se komise doradila, přistoupili jsme k vyhlá-

Vítězové šampionátu beranů zwartbles 2022

šení výsledků šampionátu. Opět jako vloni, i letos komise seskládala berany od posledního po prvního, s trochou toho napětí, okořeněnou o beraní paličatost a neochotu se přesunout, vždyť tohle je přece jeho místo!! a hněte s ním, když váží 96 kilo, a vy jenom něco okolo 60-65 kilo. I férovka s beranem, kdy oba máte okolo 120 kilo je celkem fuška, on má přeci jen lepší stabilitu při pohonu na všechny čtyři! Kromě určení pořadí měla komise i sdělit proč se takto rozhodla, kdy šlo zejména o představení předností a případných drobných nedostatků jednotlivých zvířat.

A jak to tedy dopadlo? Všichni berani bez problémů naplňovali barevný standard plemene, takže musela rozhodovat hlavně další kritéria. Na šestém místě se umístil beran Zachari ZAC-0015, kde komise zatím ocenila velký rámec nadějněho mladého berana. Na páté příčce se umístil beran Zoltán ZOL-0015, který měl měkký přední spěnky, ale jinak nadějný mladý beran, již prověřený na potomstvu. Na čtvrtém místě byl beran Zoubek ZOU-0113.

Pěkný, již v podstatě hotový beran, který bohužel neobhájl loňské třetí místo. To si odvezl do Hranic u Nových Hradů beran Zbyslav ZBY-0210. Typický Zbyslav velkého rámce, skvěle dlouhý, na vysokých nohách, výborná hlava, potvrdil tímto i loňské druhé místo! Druhé místo dle komise získal beran Zoltán ZDL-0002. Představil se veřejnosti poprvé, ač je již tříletý. Spoluzakladatel linie, nejvyšší v kohoutku z celé kolekce, přitom mohutný, výborně osvalený beran, naplňující představy německých chovatelů o konkurenci plemeni texel a dalším, bez nutnosti hybridizace. Vítězem byl komisí určen, stejně jako vloni, již dospělý tříletý Zachari ZAC-0001. Opět německý import, skvělé kostry i osvalení, dostatečně harmonický, stále si zachovává původní „holandský“ typ zwartbles.

Po hodnocení komisí jsem si dovolil i jako moderátor přispět a pro dokreslení upozornit na vzácný okamžik, kdy bylo možné vidět na jednom místě dva zakladatele linie a jejich syny. Na první pohled k sobě patřili, rámcem, osvalením, oba Zoltáni trochu masitější hlavou, válcovitým trupem, oba Zachari budili dojem vysokých zvířat, s jemnější kostrou, ve skutečnosti všichni stejně vysocí

v kohoutku, tzn. Zoltáni se skvěle hlubokými hrudníky!!

Následovalo předání kokard všem zúčastněným a pohárů vítězům. Po povinném focení a vzájemném blahopřání jsme letošní šampionát ukončili, tedy alespoň na předváděcí. V zázemí jsme vše zakončili skvělým obědem a tradiční výměnou zkušeností. Děkujeme organizátorům Ovčáckého dne za poskytnutý prostor a exkluzivní čas pro konání šampionátu. Děkuji všem handlerům za statečné předvedení a někdy i statečné přetahování s berany. Jmenovitě berany vodili: Adam a Filip Strejčkovi, Katka Strejčková a jejich děda Jiří Schicker, naše dva berany vodili moji synovci Štěpán a Matěj Čudanovi.

Příští rok na Výstavišti v Českých Budějovicích na shledanou na devátém ročníku šampionátu beranů zwartbles! Pokud nemáte s čím soutěžit, nevádí!! Přijďte si vybrat berany na Elitní nákupní trh do Lysé nad Labem, koná se již 6. 10.! Zwartbles je totiž nejlepší!

Ing. Martin Hošek, Ph.D.
Předseda klubu zwartbles

Číslo berana	Linie	Majitel	Chovatel	Datum narození	Genotyp	Váha ve 100 dnech kg	Uplatnění v reprodukci (připuštěných bahnic/naroz. / odchovaných jehňat)	Hmotnost (kg)	Kohoutková výška (cm)	Celkové pořadí
CZ 38048 034	Zoubek	Miroslava Strejčková	Miroslava Strejčková	5. 3. 2020	ARR/ARR	49	14/27/26	103	82	4
CZ 38054 034	Zbyslav	Miroslava Strejčková	Miroslava Strejčková	11. 3. 2020	ARR/ARR	37	14/25/25	128	84	3
DE 0101 102 18937	Zoltán	Miroslava Strejčková	Dovoz Německo	21. 2. 2019	ARR/ARR	45	57/108/105	115	87	2
CZ 85322 061	Zachari	Miroslava Strejčková	Martin Hošek	3. 4. 2021	ARR/ARR	55	12/20/15	86	81	6
CZ 38090 034	Zoltán	Martin Hošek	Miroslava Strejčková	18. 3. 2021	ARR/ARR	52	25/46/41	96	81	5
DE 0105 109 15755	Zachari	Martin Hošek	Dovoz Německo	26. 1. 2019	ARR/ARR	49	95/168/152	126	84	1

Berani jsou seskládáni podle pořadí, komise vysvětluje své rozhodnutí

Všichni zúčastnění berani šampionátu beranů ZW, vítězové v popředí

■ KOZLI, BERANI A MY V PODVIHOVĚ

Potřebujete oživit chov novým beránkem nebo kozlem? Podívejte se na výsledky bonitace z Podvihova a máte vybráno :).

V sobotu 3. 9. 2022 proběhla tradiční bonitace plemených beranů a kozlů v Podvihově u Opavy. Akcí společně pořádalo krajské sdružení SCHOK MSK za podpory rodiny Skácelových. Těto spolupráce si moc vážíme a za veškerou pomoc děkujeme.

Podvihov je malá vesnička asi 8,5 km vzdálená od města Opavy, jehož je dnes součástí. Již v minulosti měla obec čistě zemědělský charakter a tradice zemědělství se zde udržuje dodnes.

Na vystavovaná zvířata se přijela podívat řada návštěvníků a kupců, dokonce s mezinárodní účastí z Polska a Slovenska.

Akce byla zahájena v 10 hod paní Danielou Dzikovou a předsedou SCHOK MSK panem Martinem Carbolem. Hned po uvítací řeči a gratulaci našemu oslavenci Stanislavu Seibertovi se dal do pečlivé práce hodnotitel pan Ing. Tomáš Janoš.

Z přihlášených 51 beranů bylo předvedeno 41 a z 22 přihlášených kozlů bylo předvedeno 18 jedinců. Šampionem se stal beran plemene oxford down z chovu paní Markové.

Šampionem plemene hnědých koz se stal kozlík ze Školního statku Opava. Vítězem v kategorii bílých krátkosrstých koz byl letos kozlík z chovu paní Simony Silberové z VlkoVIC na Novojičínku.

Občerstvení v podobě teplých nápojů a skvělé grilované klobásy bylo samozřejmě zajištěno. A tak návštěvníci i vystavovatelé společně poseděli u kvalitního domácího jídla a pití. Pro zvířátka jsme měli možnost nakoupit výživové doplňky nebo skvělý mák do buchet od firmy Jamenská a.s., jež v Podvihově měla parádně vybavený stánek.

Na sluníčku bylo krásně, počasíčko jako ze žurnálu, zvířata nádherná, lidé příjemní a veselí, co víc si přát? Já pevně věřím, že jsme si tuto společenskou akci všichni příjemně užili :).

A vy, kteří jste chyběli, máte možnost přijít opět začátkem září v příštím roce 2023.

Mgr. Andrea Jakešová
Foto: Stanislav Seibert

Beran clun forest Filipa Ševčíka

Beran shetlandské ovce chovatelky Anny Trlifajové

70. narozeniny Stanislava Seiberta

Bílí kozlíci Simony Silberové

Šampion oxford down Dagmar Markové

Berani lacaune Jiřího Prokeše

Berani oxford down Jana Říhy

Berani oxford down Dagmar Markové

Bílí kozlíci Anny Poštůlkové

Finále šampion beran

Šampion bílý kozel Simony Silberové

Tomáš Koudelka předvádí kozla v pohybu

KRAJSKÁ VÝSTAVA NA VYSOČINĚ

SMS – Svratka moc super.

I tak by se dal v super zkratce popsat průběh výstavy kraje Vysočina. Ale to byste si asi moc nepočítli.

Pubertáci by si napsali třeba něco ve smyslu: Gde si? Deš ven? Odpověď: Soráč, výlet Rad. Svratka, doma odpo. Vole, samý krávy :) ! Kozlové taky dost hustý, boží mini ovce. Ok, dojdu.

Dobře, taky by to šlo trochu rozvláčněji, třeba pro skupinu na WhatsApp: Ahoj lidi! Svratka byla super. Škoda, že jste nebyli! Mraky lidí, pěkný krávy, kozeny, kozlové síla, hebký ovce, naleštěný traktory, dobrý hambáče od Kšány. Prej lilo až pozdě odpo. Příště jedu zase!!

No abych to nepřechválil, od teď už normálně. Díky spolupráci se Svazem chovatelů červenostrakatého skotu jsme v kraji Vysočina měli po neuvěřitelné čtyřleté přestávce možnost uspořádat krajskou výstavu ovcí a koz jako součást Národní výstavy červenostrakatého

skotu v Radešínské Svatce, kde jejich svaz sídlí. Naše výstava bývá poměrně skromná, ale pomáhá zpestřit paletu přítomných zvířat a zatraktivňuje ji jako celek hlavně malým a městským návštěvníkům.

Termín konání bývá tradičně druhý čtvrtek v září, letos to vycházelo na 8. 9. Obsadit dvanáct kotců se zdá být snadné, ale ne vždy to probíhá hladce. Letos nám zůstal prázdný nakonec jediný kotec, o ostatní byl značný zájem, protože kromě výstavy jsme program zpestřili o klasifikaci búrských kozlů od Kovářových a beranů texel Lukáše Neugebauera a suffolk z Olešenky od Dvorských. V dalších kotcích se představili hnědé krátkosrsté kozičky z Dvorského statku Olešenka, suffolské bahnice z Opatova, koza búrská s kůzlaty od Kovářových ze Slavětic, roztomilé ouessantské ovce a berani od Růžičkových ze Svinného u Chotěboře a jehnice s beranem zwartbles z mého chovu z Mohelna.

Již během skládání zvířat z dopravních prostředků jsme byli v obležení dychtivých návštěvníků. Během celého dne se u kotců skoro nedalo pohnout. S vysta-

Celkový pohled na expozici ovcí a koz, stále v obležení hlavně malých návštěvníků.

Autor Lukáš Neugebauer

vovateli jsme se střídali v dozoru nad zvířaty, aby někdo neměl choutky jim něco podstrkovat, s výjimkou sena nebo trávy.

Po třech návštěvách od veterinární správy a doladění nedostatků s veterinárními osvědčeními jsme v 10,30 provedli klasifikaci beranů texel a búrských kozlů, suffolky jsme doklasifikovali až odpoledne. Během dne jsme odpovídali na všetečné dotazy návštěvníků, zájemců o chov ovcí a koz, opakovaně jsme studovali předpovědní aplikace a sledovali radarové odkazy, protože není Radešínské Svratky, aby na ní nepršelo. Buď noc před ní, nebo během dne, nebo alespoň chvíli na závěr výstavy a při odvozu zvířat a bourání stánků firem. Zajímavá byla například debata paní ředitelky plemenářské inspekce s brněnskými inspektory, komu z nich to ukazuje, co a v kolik to spustí (všichni byli na výstavě po několikáté, déšť tam mají zažitý). Tři mobilní zařízení, tři aplikace, tři časové údaje. Jak to dopadlo? Nejpřesnější odhad byl ten v 17 hodin. Přesněji, začalo pršet v 17,18, až jsme bourali kotce a zvířata byla naložená na vozících.

Výstava byla sice menší, ale přivezená zvířata reprezentativní. S pomocí Lukáše Neugebauera jsme určili, kdo obdrží tři poháry pro nejlepší ovce, nejlepší kozy a šampiona výstavy. Za nejlepší ovce obdržela pohár zástupkyně ZVOZD Horácko Opatov Ing. Marie Jahodová, jejich suffolské bahnice byly výborně připravené, ve skvělé kondici. Za nejlepší kozy obdrželi pohár Petr Svoboda a Ing. Jan Dvorský ze Dvorského statku Olešenka, jejich hnědé kozy krátkosrsté jsou vždy famózní. Třetí pohár pro šampiona výstavy si odvezli do Slavětíc Kovářovi za búrskou kozu s kůzlaty. Celý den tam budila oprávněný zájem, ocenění si plně zasloužila. Ostatní vystavovatelé odjeli jistě s hřejivým pocitem, že udělali pro propagaci

Hebkost oveček a přítulnost kozenek, hlavní tahák pro nejmenší návštěvníky.
Autor Ing. Marie Jahodová

chovu ovcí a koz pořádný kus práce, protože se mohli prezentovat před silou zemědělců, i když skotáků, a davem laiků, a hlavně středoškoláků, školáků, školkáčků. Všichni si odvezli dobrý pocit z našich zvířat a příště jistě přijedou zas anebo se časem objeví u našich vrat a budou chtít nakoupit naše zvířata.

Výstava v Radešínské Svratce má dvouletý cyklus, tak uvidíme, jestli v roce 2024 opět zaprší, a jestli se nám výstava opět vydaří. Pokud jste zvědaví, přijďte se za námi do centra Vysočiny podívat, budete vítáni!

Ing. Martin Hošek, Ph.D.
Předseda krajského sdružení

Školkáčci měli z ovcí a koz upřímnou radost.

Autor Lukáš Neugebauer

■ VÝZNAM JETELOVIN A OBJEMNÁ KRMIVA

Základem chovu ovcí je kvalitní pastva a seno z luk. To je jednoduchá a neotřesitelná definice. Pastervní i luční porost bude vždy ovlivněn klimatickými poměry, se kterými nic nenaděláme. Jeho botanické složení a obsah živin do značné míry ovlivnit můžeme. Vždy platí, že v rostlině může být jen to, co je v půdě. Ale se značným omezením, protože zdaleka ne všechny formy minerálních živin jsou pro rostliny dostupné. Pro živiny obsažené v rostlinách a potřebné pro býložravce platí totéž – část živin v rostlinách je pro živočichy částečně obtížně dostupná (např. fosfor pro monogastry nebo hořčík má poměrně nízkou využitelnost), energie staré, silně zdřevnatělé (lignifikované) vlákniny je téměř nevyužitelná. Také využitelnost celkových (hrubých) bílkovin klesá s postupem vegetace. Není to problematika jednoduchá ani stručná. Protože živin, o kterých by chovatel měl mít základní přehled, není zrovna málo. A vše se během vegetace rychle mění.

Většina pastervních a lučních porostů má příměs nebo podíl jetelovin. Podle oblasti a nadmořské výšky – a většina chovů je situována do podhorských a horských oblastí, kde převažují jetele nad vojtěškou.

Vojtěška vyžaduje teplejší polohy a i přes svůj mohutný a do veliké hloubky sahající kořenový systém je náročná na dostatek vláhy v půdě. Je charakteristická rychlým vývojem a vysokým obsahem živin. Na jejím příkladu si připomeňme, že co do zásobení živinami i pro rostliny platí, že kde nic není, ani čert (v našem případě vojtěška) nebere. Dusík si opatří symbiotickými bakteriemi jako všechny jeteloviny, má značné nároky na fosfor a draslík, ale hlavně na obsah vápníku. Protože právě vysoký obsah dobře využitelného vápníku ve vojtěšce je její velikou předností. V nevápněných půdách prosperovat nebude. Jako všechny jeteloviny má podstatně vyšší obsah celkových i využitelných bílkovin než traviny a z jetelovin nejvyšší. Ale právě její rychlý vývoj znamená, že obsah bílkovin je na maximum ve stádiu (fenofázi) tvorby poupát (butonizace), což jsou drobné, do květu ještě zdaleka nerozvinuté kuličky. Od tohoto stádia se ale obsah a využitelnost bílkovin rychle snižuje a hlavně, tento vývoj předbývá obdobný vývoj trav. Neboli, když jsou traviny převažující v porostu v optimálním stádiu pro pastvu nebo pokos, vojtěška již stárne a obsah živin i jejich využitelnost je za optimem. Vztah vojtěška / pozdní traviny je příkladem nevhodného složení porostu, kdy jeho části mají nerovnoměrný vývoj.

Vojtěška je v monokultuře náročnou plodinou. Doba produktivity je dána mírou zaplevelení a většinou se udržuje 3 roky, smysl má výjimečně do pěti let. Dříve se zakládala do krycí plodiny – oves nebo pšenice na zeleno nebo do ml. voskové zralosti, nyní spíše jako čistý porost. Vyžaduje půdy jílovito-hlinité, hlinité až písčito-hlinité, typu černozemě nebo hnědozemě. Podstatný je vysoký

obsah vápníku v půdě. V kyselých půdách se jí nedaří. Hlavním agrotechnickým zásahem je vláčení. Výnosy jsou 8–10 t sena / ha (35–50 t zel. hmoty/ha), rozmezí ale záleží na mnoha faktorech.

Podstatné je vyřešit rozpor mezi výnosem a vytrvalostí porostu. Protože ukládá nejvíce rezervních látek v době květu, ponecháváme poslední seč do stádia plného květu. Při třech sečích se sklízí dvakrát počátkem květu a potřetí v plném květu, při čtyřech poprvé se stádiu počátku poupát, pak před květem, potřetí počátkem květu a počtvrté v plném květu. Vývoj je ovlivněn teplotami, ale hlavně srážkami, a tak se zaběhlá stará schémata mohou velmi měnit. Nicméně, agrotechnika a výživa vojtěšky v monokultuře si žádá hlubší poznání teorie i praxe. Protože ve vyšších polohách vojtěška plně neprosperuje, opustíme ji.

Ideální pícninou vyšších poloh jsou jetele. Obecně mají vysoký obsah bílkovin a vápníku, ale jejich vývoj je pomalý, dlouho si udržují využitelnost a dobře snášejí tvrdší klimatické podmínky.

Jetel luční - červený má tři formy.

J. luční planý, vzhledově typický dvojhávkami. Oproti kulturním formám má menší vzrůst, vyšší ochlupacení a je o 7–12 dní ranější. V porostech se udržuje samovolným vysemeňováním. Je cizosprašný, může tedy ovlivňovat kulturní jetele v okolí.

J. luční jednosečný je relativně málo rozšířený. Kvete o cca 14 dní později než dvousečná forma, v užitkových letech poskytuje dvě seče, první se podílí na celkové produkci 70 %, druhá se sterilními, bohatě olistěnými výhonky 30 %. Ve srovnání s j. dvoječným lépe vyzimuje a má menší náročnost na půdní i klimatické podmínky. Je vhodný do drsnějších podhorských i horských oblastí v monokultuře i jako jetelotráva.

J. luční dvoječný má vysoké požadavky na vláhu, ideálně vyžaduje 600–700 mm dešťových srážek za rok. Půdy vyžaduje těžší, utužené, kyselejšího typu bohaté humusem se zásobou dobře využitelného fosforu, draslíku, vápníku, z mikroprvků molybden a mangan. Nedaří se na půdách lehkých, výsušných a rašelinných, kde často vymrzá.

Agrotechnicky není j. luční zvláště náročný. Je plodinou ozimého typu. Prvním předpokladem je nezařadit jej „brzo po sobě,“ vzhledem k intenzivní sekreční a exkretční činnosti kořenového systému (jetelová únava půdy), rotace nemá být dřív než za 5–7 let. Založení porostu vyžaduje podzimní orbu se zásobním vyhnojením nebo má jetel následovat po hnojené okopanině. Výsev je nutno provádět do dokonale urovnané půdy, vyrovnané setí do stejné hloubky. Přihnojení P, K vyžaduje jetel po celou vegetaci stejně jako vápnění dolomitickým vápencem. Základním agrotechnickým opatřením je válení, které brzo na jaře upevní rostliny povytažené mrazem. Vlácení není vhodné, poškozuje porost.

Jetel I. se sklízí mezi tvorbou květních poupat až počátku květu. Pozdější sklizeň sice zvýší produkci zelené hmoty, zhorší se však obrůstání a zkrátí vegetační období pro třetí seč a pak nižší kvalita píce. Podstatné je, že se při příliš pozdním termínu třetí seče zhorší uložení zásobních látek a tím i přezimování porostu.

Po stránce kvality sklizené hmoty je rozdíl mezi jednotlivými sečemi. Ve 2. a 3. seči je vyšší podíl listových výhonků, tím i vyšší podíl bílkovin. Podstatná je intenzita slunečního záření v období růstu k 2. seči. Sklizeň v roce výsevu je třeba provádět nejpozději měsíc před koncem vegetace, aby rostliny vytvořily před přezimováním dostatečně dlouhé výhonky. Vhodné je ponechání větší výšky strniště.

Šlechtitelská práce mnoha desetiletí nám poskytla řadu odrůd rozlišených i diploidním a tetraploidním typem červených jetelů. Obecně a zjednodušeně platí, že tetraploidní odrůdy se vedle vyšší produktivnosti vyznačují větší vytrvalostí. Diploidní červený jetel má vyšší adaptabilitu a nižší produkci zelené hmoty než odrůdy tetraploidní. Červený jetel je nevhodnější jako monokultura na zavadlé senáže.

Výnosy: Produkce diploidních odrůd 6–8 t sena/ha, tetraploidních 10–12 t/ha. Potenciál je až 18 t/ha v prvním užitkovém roce. Maximální produkce je dosahováno v prvním užitkovém roce, ve druhém užitkovém roce klesá produkce na 60 %.

Jeho dlouhodobé udržení v travních trvalých porostech není zcela spolehlivé, špatně také snáší sešlapání. Existuje řada výkonných odrůd s odlišnými charakteristikami, jejich popis je ale mimo rozsah tohoto textu.

Jetel zvrhlý (švédský). Je vhodný v podmínkách, kde se nedaří j. lučnímu, tedy na lehkých půdách, vlhkých a živinově chudých stanovištích podhorských a horských oblastí. Rozpoznávacím znakem je absence bílé skvrny (podkovy) na listech. Je plodinou jarního charakteru. Jako polní plodina vydrží tři roky, v přirozených a jetelotravních porostech většinou 6 let. Nejvyšší produkce je v druhém a třetím užitkovém roce. Vyzimuje nejlépe na vlhkých stanovištích.

Má vysoké nároky na vodu, dobře snáší nízké teploty. Prosperuje i v těžkých, jílovitých až slínovitých půdách. Optimum kyselosti půdy je mezi 6–7 pH, ale roste i na silně kyselých při pH 4–5. Rotaci snáší už po 4 letech. Pro drobné semeno vyžaduje přepečlivou přípravu půdy. Stárne pomaleji než j. luční, sklízí se cca o 2 týdny později. Seno má lepší odolnost k otěru lístků než j. luční. Otěr lístečků je veliký problém vojtěškového sena. Pokud je seno na rostech a samotné lístečky můžeme později nenarušené sebrat, máme vynikající příkrm pro mláďata.

Jetel plazivý – bílý. Existují tři podtypy: J. p. holandský je výkonnější, anglický nižšího vzrůstu a vytrvalejší. Italský typ Ladino je vzrůstný a velmi produktivní se 4–5 sečemi.

Pastevní využití: vysoká kvalita píce s výbornou obrůstací schopností i vysokou snášenlivostí sešlapání, velkou rozdílnost podmínek stanovišť i otužilost vůči drsnějším podmínkám. Snáší také vysoké dávky dusíku v jetelotravních porostech. V přirozených porostech zaplňuje prázdná místa a zvyšuje produktivitu spodního patra. Je však zkušenost, že v některých jetelotravních směskách brzo a silně dominuje na úkor trav.

J. plazivý má silně vyvinutý kořenový systém, koření i plazivé lodyhy, což umožní vysoké využití dusíku ze symbiózy s hlízovými bakteriemi. Jetelovina jarního charakteru s velmi rychlým vývojem, kvete za dva měsíce po výsevu. Limitujícím faktorem je světlo, při zastínění vysokými travami se jeho dominance snižuje. Vytrvalost a produktivnost je vysoká, podporovaná spásáním, k intenzivní produkci ale potřebuje vláhu a teplo.

Je zimovzdorný, snáší drsné klimatické podmínky, holomrazy i dlouho ležící sněhovou pokrývku, mezi jetely nejlépe snáší sucho. Půdy vyžaduje vlhčí, hlinité a hlinitopísčité. Nesnáší půdy lehké, kypré a příliš rašelinné. Toleruje široký rozsah pH.

Považuje se za nepostradatelný komponent pastevních směsek, v nichž má být v podílu 15–25 %. V lučním hospodaření je jeho význam nižší, právě pro zastínění vysokými travami, vhodný je vzrůstný italský typ v kombinaci s jílkou. Píce se považuje za velmi kvalitní při vysokém podílu do 50–60 %.

J. plazivý má podobné agrotechnické požadavky jako ostatní jetele. Stejně tak vysoké nároky na fosfor a draslík i mikroprvek molybden.

Výnos asi 8,5 t/ha sušiny, tj. 75 t/ha zel. hmoty, ale to jen teoretický údaj z monokultury.

„Klasické“ jetele nejsou jedinou možností. V čeledi bobovitých je skupina jetelovin (podčeleď motýlokvětě) velmi široká a patří do ní několik pícnin, které jsou využívány pro určitý typ značné odolnosti vůči negativním vlivům, byť za cenu nižší produkce nebo zhoršené kvality zelené hmoty. Své místo mají téměř vždy v trvalých lučních a pastevních porostech.

Štírovník růžkatý lze pěstovat na všech typech půd, včetně písčitých a rašelinných, původní stanoviště jsou chudé a vápencové půdy. Ve společenství s travami vydrží 10–15 let. Nesnáší však hnojení dusíkem. Je silně zimovzdorný a pod sněhovou pokrývkou nevymrzá, vysoce odolný vůči suchu, po zavlažení rychle obrůstá. Dočasný nadbytek vláhy snáší. Dokáže využít i velmi chudé půdy, jediným výrazným nárokem je světlo, z vyšších společenství (trav) ustupuje. Má podstatně nižší výnos než jetel luční, ale vyšší obsah bílkovin. Vhodný doplněk trvalých lučních a pastevních porostů, může být využit také pro krátkodobé pastevní jetelotravní porosty.

Za zmínku snad stojí štírovník bažinný, jediná kulturní pícnina snázející dlouhotrvající zamokření.

Vičenec ligrus – setý je víceletá jetelovina prosperující v chudých, vápenitých až štěrkovitých půdách, vyžaduje teplé klima kukuřičné výrobní oblasti. Kvalita píce je velmi dobrá, obsah vlákniny je nižší než u vojtěšky. Uplatní se jako náhrada vojtěšky na příliš chudých půdách, ovšem s dostatkem vápníku v teplých oblastech a potřebuje dobré osvětlení. Je vhodný spíše do monokultury, lze jej pěstovat i ve směskách s travami, které vyžadují či snášejí podobné podmínky. Špatně snáší holomrazy.

Agrotechnika: Na jaře je nutno porost válet. Sklízí se do počátku květu, později působí dieteticky nepříznivě.

Výnos: 20–30 t/ha v zel. hmotě.

Úročník lékařský. Dvou až víceletá pícnina vhodná pro nejchudší půdy bramborářských a horských oblastí, nesnáší jen jílovité půdy. Prosperuje i ve velmi suchých podmínkách. Sklízí se v plném květu, pak se jen přepásá nebo mulčuje. Píce není kvalitní – rostlina je ochlupená a hořká, ovce i skot ji ale přijímají. Vhodný na výrobu sena a zlepšení druhové pestrosti pastvin a nutriční hodnoty sena, významně obohacuje půdu o dusík.

Výnos: 5–12 t/ha v zel. hmotě.

Co mají jeteloviny společného? Předně vysoký výnos a vysokou bílkovinnou hodnotu píce. Nároky na půdy se většinou liší, a to je spolu s různými požadavky na klima vždy nutno brát vážně. Od vojtěšky, která sice koření velmi hluboko, ale v suchu neprospereje a vyžaduje hluboké humózní půdy, po extrémně skromný úročník. Všechny jeteloviny mají vyšší obsah (než trávy) dobře využitelného vápníku. Vojtěška a jetele, kromě j. plazivého, mohou být pěstovány v monokultuře – raději na seno, i ve směskách s travami v lučném i pastevním režimu. Vývojově mladé monokultury jetelů a vojtěšek je nutno spásat až po návyku na mladou zelenou hmotu, představují vždy dietetické riziko.

Paradoxem v produktivitě jsou louky a pastviny v ekologickém hospodaření. I tyto porosty, mají-li produkovat živinově hodnotnou a výnosově stabilní zelenou hmotu, musí mít přístupný fosfor, draslík a hořčík, dále mikroprvky. I na kvalitních půdách – což louky a pastviny ve vyšších polohách rozhodně nejsou – se zásoby živin rychle vyčerpají. Pověst o vynikající kvalitě horských sen je ve své podstatě nesmysl, vynikají jen pestrým složením bylin a jemnějším stéblem, popř. aromatem některých doprovodných bylin. Naopak, mohou tu být toxické druhy, třeba právem obávané starčeky. Budiž příkladem, že francouzští chovatelé koní ve vrcholovém sportu dávají přednost senům z půd kolem ústí velkých řek, vyhlášené je seno z okolí ústí řeky Rhôny. Zde se ovšem jedná o travní porosty. U polského hřebčína Golejewko, okres Rawicz, Velkopolské vojvodství, nadmořská výška 100 m, jsem měl možnost vidět travní porosty se silou stébla na

úrovni našich obilovin. (Kromě anglického plnokrevníka se zde chová stádo 250 krav s neuvěřitelnou průměrnou užitkovostí 11 700 litrů mléka. Zdroj: <https://adoc.pub/golejewko-v-ase-podzimmim.html>).

Pastva na nehnojených porostech postupně ztrácí efekt, hnojit klasickými hnojivy většinou nemůžeme (eko hospodářství). Cesta z tohoto začarovaného kruhu je jediná. Podobně jako v původní přírodě jsou živiny dodávány ve formě trusu pasoucích se býložravců. Tím ale podobnost končí, protože botanicky bohaté porosty byly nekonečnou zásobou živin a migrace zvířat přinášela také pestrost hnojení. Zkušenost i věda říká, že co není v půdě, není v rostlině a pak chybí zvířatům. Živiny musíme dodávat v jediném možném směru této rotace – do zvířat formou granulovaných či sypkých doplňkových nebo minerálních krmiv, obvykle jako lizy. V druhém kole z nich má prospěch půda.

Část chovatelů ovcí nepřikrmuje obilninami ani doplňkovými směsmi s dalšími komponenty pro nikoliv neréálné dietetické i zdravotní riziko. Tak ovšem chybí přinejmenším vápník i fosfor a rovněž mikroprvky. Samostatným problémem je vápník, který může být a bývá deficitní v poslední třetině březosti a většinu doby laktace. Vážně musíme uvažovat i o hořčíku, hlavně při pastvě na mladých porostech koncem jara. Půdy bývají deficitní na většinu mikroprvků v dostupné formě, zcela deficitní je selen a jód. Selen je skutečně důležitý pro vyzrání spermií i vajíček, nepostradatelný během vývoje plodu (svalová a srdeční dystrofie při jeho nedostatku není riziko, ale realita). Zinek a mangan ovlivní kvalitu paznehtů, když nám o vlnu už většinou nejde. Železa bývá – ale to je výjimka – v přírodním prostředí dostatek. I měď je důležitý mikroprvek, ovšem pro ovce má nebezpečnou hladinu toxicity i nepatrném překročení potřeby. Jód má zásadní metabolický význam.

Jeteloviny (motýlokvěté, leguminózy) mají jedinečnou schopnost obohatit půdu dusíkem z produkce hlízových bakterií, což je základem výživy směsek s travami v lučném i pastevním hospodářství, k tomu přistupuje dusík, fosfor a draslík z exkrementů. Pastva zvyšuje přirozený humus, louky zlepšujeme mulčováním. V praxi jsem se setkal s jedinečným způsobem zlepšování luk a pastvin, kombinací vláčení a přísévání jetele plazivého. Spodní patro je tak velmi bohaté na bílkoviny a zároveň se zlepšuje i podíl nižších trav s vyšší živinovou hodnotou. V lučném i pastevním hospodářství dominují travní porosty s různým podílem jetelovin. Kombinace druhů jetelotrav a jejich produkce v různých podmínkách má tolik variant, že je naprosto nelze postihnout v tak krátkém textu. Chtěl jsem jen připomenout některé zásadnější souvislosti pěstování a produktivity významné skupiny pícnin.

Ing. Martin Mohelský

CERTIFIKOVANÝ VÝROBCE

DOPLŇKOVÝCH KRMIV, MINERÁLNÍCH KRMIV A LIZŮ PRO VŠECHNY DRUHY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

MINERÁLNÍ LIZY S OZNAČENÍM VERMOSTOP - STOP PARAZITŮM

VÝROBKY JSOU CERTIFIKOVÁNY PRO EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ.

LIZY VERMOSTOP EKO jsou kromě klasického obsahu minerálních látek obohacené o **oreganový olej**. Aplikací oreganového oleje využíváme jeho silné **antibakteriální** (bactericidní) a **protiplísňové** (fungicidní) účinky, které byly prokázány v mnoha pokusech v laboratorních i provozních chovatelských podmínkách. Oreganový olej vykazuje **významné působení proti řadě parazitů** (kokcidie rodu Eimeria, - E.acervulina, E. maxima a E.tenella, červů Ascaris suum a parazitům-Histomonas Meleagridis) a také nezanedbatelně zlepšuje využití (konverzi) živin.

Rozvoj vegetace koncem jara a počátkem léta je signálem pro vnitřní biologické hodiny většiny druhů parazitů k produkci a uvolňování reprodukčních stádií. Oreganový olej významně omezuje jejich uchycení a pomnožení v trávicím traktu.

Minerální lizy se aplikují na pastviny, do volných stájí, výběhů a všude tam, kde chceme zajistit volný přístup hospodářských zvířat k minerálním krmivům.

Kerasal - TW je doplňkové krmivo pro skot, koně, prasata, ovce a kozy **s obsahem vysoce využitelných vitamínů a mikroprvků** v organické (chelátové) formě šetrné k organismu.

Kerasal podporuje růst a zpevnění rohoviny paznehtů a kopyt. Je vhodný k použití po úpravách paznehtů a kopyt a zároveň jeho používání po cca ¼ roce **minimalizuje výskyty zánětů až hnilobných stavů paznehtů a kopyt**.

Kerasal je možné zkrmovat jako součást doplňkových směsí i formou přídatku k jadrným příkrmům. Také jej nabízíme jako komponent lizů.

VÍCE INFORMACÍ NALEZNETE NA
www.trewit.cz

TREWIT s.r.o.
Za dvorem 305
763 14 Zlín 12, Štípa

tel./fax: +420 577 915 448
e-mail: trewit@trewit.cz
www.trewit.cz

■ PASTEVECKÝ PES – JAK SPRÁVNĚ VYBRAT ŠTĚŇĚ

Plemeno, průkaz původu a práce schopnost

V současnosti už je v České republice možné pořídit celou paletu pasteveckých plemen psů, přesto jsou některá z nich stále ještě opředená mýty. Jsou zde rozdíly v ostrosti psů, v temperamentu, v náročnosti výchovy. Důvodů těchto rozdílů je více, od odlišných nároků na psy ve specifických podmínkách, po dopad selekce v době moderní, kdy se zřetel posouval směrem k potřebě chovat psy strážní nebo čistě výstavní. I v rámci jednoho plemene najdeme psy různého typu a různé zachované, případně pozměněné, pracovní schopnosti.

Mezi plemena méně ostrá patří například pyrenejský horský pes, tornjak, čuvač, také kangal. Naopak kavkazský pastevecký pes, středoasijský pastevecký pes, nebo třeba turecký akbaš jsou většinou větší drsníci. Zájemcům o pořízení pasteveckého psa vřele doporučuji poptat se chovatelů konkrétního plemene a nekupovat na první dobrou zajíce v pytli.

Tím se dostáváme k další věci a to je otázka, zda si pořídit psa s průkazem původu (PP) nebo bez. Mezi lidmi stále přetrvává názor, že kdo nechce psa na parádu, nemusí PP řešit. Pravdou však je, že PP je ta nejjistější záruka původu psa. Tedy toho, že pes měl rodiče stejného plemene, plemene, které má geneticky daný předpoklad k určitému využití a určitým vlastnostem. Součástí uchovnění navíc bývají i zdravotní testy (u pasteveckých plemen většinou zejména vyšetření na dysplazii kyčelního kloubu) a bonitace, kterou projdou jen psi odpovídající standardu plemene. Inzerce se hemží nabídkou štěňat bez PP, ale po rodičích s PP, což jednak není vždy pravda (papír snese vše), za druhé je otázkou, proč rodiče nebyli uchovněni. Snaha ušetřit může vést k tomu, že si farmář domů přiveze křížence, který místo střežení stáda bude zvířata nahánět, nebo v pár letech věku přestane chodit kvůli postižení pohybového aparátu. Kromě toho vám slušní chovatelé rádi poradí i s výchovou.

A nakonec vlastně to nejdůležitější, tedy to, nakolik bude pes vhodný k výkonu své práce (a zdali se to dá dopředu vůbec odhadnout). Je třeba na rovinu říci, že ne všechna štěňata z vrhu budou vhodná pro práci u zvířat, nebo ne všechna budou stejně nadaná k takové práci. Tady je zájemce o pořízení pasteveckého psa odkázán na chovatele, nakolik dobře dokáže vlohly u svých štěňat rozpoznat a zdali k tomu má vhodné podmínky. Určité povahové rysy jdou u štěňat rozeznat obecně, ale pokud štěňata vyrůstají v blízkosti hospodářských zvířat, lze jejich reakce vůči zvířatům samozřejmě přímo pozorovat. Chovatel psů by tak měl mít zkušenost alespoň skrze své odchovy, které se u zvířat osvědčily. Jen tak má zpětnou vazbu a dokáže odhadnout vhodnost štěňete pro práci nebo poradit s výchovou.

Hoďně se také řeší nátlak pasteveckých psů na zvířata, nebo to, jak moc mají mít svou práci v krvi a není je tedy třeba vlastně vychovávat.

Občas vzniká dojem, že nejlepší je nechat fenu se štěňaty napospas osudu uprostřed stáda ovcí a v pár měsících mít hotové štěně, jen ho odvézt domů. Je jistě plus, když fena radí v kontaktu se zvířaty, ale v bezpečném prostoru, aby hospodářská zvířata slepá, hluchá a plazící se štěňata nepodupala a nezabila. První dva týdny vnímá štěně okolní svět skrze čich, postupně se přidává sluch a zrak. Salaš nebo chlév a pach zvířat jsou tak od začátku něčím, co si vštěpuje jako to svoje. Zhruba do 3 měsíců je pro psy psychosociální

vývoj zásadní kontakt se sourozenci a jinými psy. Brzkým odběrem lze štěně více navázat na jiný živočišný druh (jak se to dříve dělalo například s kříženci psa a vlka, československými vlčáky apod.). To však u pastevců, kteří jsou z podstaty bytostně smečkoví, nepovažují za žádoucí, navíc zákon nepovoluje odběr štěňete od matky před 50. dnem věku. Ani ty nejlepší podmínky odchovu ovšem nejsou zárukou psa se skvělými vlohami pro práci. Každého psa je také třeba vychovávat, zejména první 2 roky jeho života. Každé hospodářství má trochu odlišné podmínky a pes se s nimi musí sžít, mladí psi jsou hravější a z bujnosti mohou dělat chyby.

Štěně kangala se seznamuje s obyvateli farmy.

Foto: Andrea Melandri

Na co si dát při výběru štěňete pozor

Pastevecký pes má být skromný, neagresivní, nervově stabilní a spíše rezervovaný. Tedy přehnaná sebedůvěra, chuť vyvolávat rvačky, nebo naopak přehnaná bázlivost nejsou žádoucí ani u štěňete. Když pozorujete štěňata, dá se jejich náture většinou v základu vypočítat. Jak moc se mají k člověku, jestli jsou hodně akční, dráždí sourozence, jak se dokážou prosadit u žrádla. Jestli reagují zdrženlivě nebo vyplašeně, jestli mají tendenci zkoumat nové podněty. Jak moc se drží u zvířat.

To, nakolik se štěně rve se sourozenci nebo jak drsně reaguje na okolní svět, není důkazem, že bude vhodnější pro práci pastevece, spíše naopak. Přehnané reakce vždy značí labilnější, citlivější nervovou soustavu. Naopak štěňata, která působí vyklidněně až flegmaticky, mohou být velmi dominantní. Žádoucí u štěňete je, aby se nebálo, ale současně projevovalo určitou opatrnost.

Zájemce o výběr štěňete se také musí rozhodnout, zdali chce fenu nebo psa. Jako u jiných plemen, i u pastevců bývají feny snáze zvládnutelné. Je třeba počítat s tím, že fena přibližně dvakrát ročně hárá a může přitahovat nežádoucí pozornost psů z okolí. Psi samci bývají zpravidla tvrdší, teritoriálnější. Feny mívají bližší vztah k jehňatům, kůzlatům a jiným mláďatům. Hlídadí však obě pohlaví. Dnes je možnost nechat psy kastrovat, o dopadu kastrace na pracovní schopnosti i zdraví se vedou diskuze. Řada vědeckých studií tvrdí, že kastrace nemá negativní dopad na práce schopnost pasteveckých psů, praktické zkušenosti se různí. I z hlediska zdraví má kastrace svá pro a proti. Předpokládám, že v této oblasti budou nové informace postupně přibývat.

Solidní chovatel pasteveckých psů bude ochotný vám odpo-

Jedno z možných řešení, jak navykat ovce na přítomnost pasteveckého psa. Pod dohledem může pes chodit k ovčím, majitel má tak kontrolu nad chováním psa i ovčí. Foto: Andrea Melandri

vídat na otázky a pomůže vám s výběrem vhodného štěněte. Ideálně bude také schopný vám říci něco o rodičích, nebo na co si dát v začátku pozor. Jak krmit, aby štěně nerostlo příliš rychle, netloustlo a netrpěl jeho pohybový aparát.

Velmi zásadní informací je, že i když si domů přivezete psa zvyklého na hospodářská zvířata, vaše zvířata nebudou zvyklá na psa. Sžít se s přítomností psa, kterého instinktivně většina hospodářských zvířat vnímá jako predátora a ohrožení na životě, chvíli trvá. Během seznamovací fáze by neměla dojít k újmě ani zvířata, ani pes. Dospělá bahnice může tříměsíční štěně rychlostí blesku zranit, nebo i zabít. Současně zvířata, která se psa leknou a dají na útěk, mohou štěně provokovat k honičkám. Znuděné štěně pak v takové činnosti může hledat i rozptýlení. A opačně, útočící hospodářská zvířata mohou v psovi vyvolat strach, který se v budoucnu může překloupat do agrese. Štěně, které dřív před zvířaty ustrašeně utíkalo, na ně může začít útočit, až dostatečně zesílí a zjistí, že má převahu.

Obecné pravidlo říká, že štěně by mělo být ve společnosti zhruba stejně velkých zvířat, která před ním nebudou ani prchat, ani nebudou mít potřebu v obraně útočit.

Rozhodně by štěně pasteveckého psa nemělo do zvířat kousat ani je ozdibovat, nemělo by jim vytrhávat vlnu, tahat je za ocas. Mělo by ideálně instinktivně chápat, že se k nim musí chovat jinak, než jak se chovalo ke svým sourozencům. Dobré štěně se stabilní nervovou soustavou má už v pár měsících věku vcelku solidní schopnost sebekontroly. Pokud si chcete u štěněte schopnost sebekontroly otestovat, provokujte ho ke hře a postupně zvyšujte intenzitu. Když je štěně zaujato hrou, intenzitu hry naopak snižte, zastavte, klidným, pomalým tónem hlasu štěně směřujte ke zklidnění. Pozorné štěně s dostatečnou sebekontrolou vás dokáže vzápětí do uvolnění následovat.

Co říci závěrem? Pastevecký pes není robot a většinu své historie kráčí společně s člověkem, farmáři by tedy neměli čekat, že pořízení psa neobnáší práci navíc a více či méně i nějaké ty starosti. Dobře pracující pes je i výsledkem vloženého úsilí. Ale svou práci pro člověka umí konat s pokorou a účinností. Štěně pasteveckého psa je pořád štěnětem, pokud nemá možnost učit se od starších psů, nemá před sebou lehký úkol a potřebuje svůj čas, aby psychicky i fyzicky dospělo a naučilo se potřebné věci. Pastevečtí psi se sice nedají moc vycvičit, ale

dokážou se učit za pochodu pozorováním. Pro člověka s přirozenou autoritou může být jejich výchova intuitivní. A pes i člověk se učí celý život.

Anna Saxlová

Odrostlé štěně s odrostlými jehnaty volně na pastvě. Pokud budou jehnice, které si takto na psa zvyknou, zařazeny do chovu, přijmou v budoucnu i další pastevecké psy snáze.

Foto: Andrea Melandri

Štěně kangala, které bylo zařazeno ke zvířatům zvyklým na pastevecké psy. Kromě počáteční lehké nedůvěřivosti už zvířata dalšího psa tolik neřeší.

Foto: Anna Saxlová

■ 25. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ 2022 V KOUTECH

Dovolujeme si Vás pozvat na 25. setkání chovatelů ovcí a koz, které se uskuteční v pátek a v sobotu - 4.-5. listopadu 2022 v kongresovém hotelu Luna, Kouty 77, 584 01 Ledec nad Sázavou.

V plánovaných přednáškách přineseme aktuální informace nejen ze státní správy. Počítáme s účastí zástupců Ministerstva zemědělství, Státní veterinární správy a Českomoravské společnosti chovatelů a.s. Ohlédneme se za nákupními trhy a národními výstavami tohoto roku. Pozornost budeme věnovat výživě malých přežvýkavců. Přineseme aktuální informace v oblasti nabídky a distribuce veterinárních přípravků prostřednictvím ČMSCH, a.s. Vrátime se k vlčí problematice. Program přednášek našeho setkání bude končit v sobotu oblíbeným veterinárním blokem, kde se budeme celé dopoledne věnovat aktuální zdravotní situaci v chovech ovcí a koz. Těšit se můžeme na plánovanou účast zástupců slovenského Svazu.

Páteční program začne v 9:00 hod, prezence bude ve vstupní hale od 8:00 hod. Pro účastníky bude zajištěno celodenní občerstvení. Večer bude zakončen společnou večeří a věříme, že i příjemnou a pohodovou debatou mezi chovateli a přáteli.

V průběhu obou dní mohou přilehlé konferenční prostory využít pro jednání chovatelské kluby. Před sobotním odjezdem ještě stihneme společný oběd.

Bližší informace budou aktuálně zveřejňovány v průběhu měsíce října na webových stránkách Svazu - www.schok.cz.

Účastnický poplatek pro člena Svazu je 1 000 Kč. Pro ostatní účastníky konference je tento poplatek stanoven ve výši 1 200 Kč. Pro účastníky pátečního programu je cena 700 Kč. Poplatky se vybírají při prezenci na konferenci.

Byli bychom rádi, aby se zájemci dopředu přihlásili nejen na konferenci pracovníkům Svazu (info@schok.cz), ale také si včas zajistili rezervaci ubytování přímo na recepci hotelu (recepce@hotelluna.cz)

Na 25. mezinárodní konferenci zveme všechny zájemce nejen z řad členů Svazu.

Adresa: Kouty 77, 584 01 Ledec nad Sázavou

GPS: 49°38'18"N; 15°17'57"E; 49.638N, 15.3E

Telefon: +420 569 738 800

e-mail: hotelluna@hotelluna.cz

Jak se do hotelu Luna dostanete?

Cesta od Prahy netrvá ani hodinu. Dálnici D1 opustíte exitem na 66. km LOKET a jedte na Ledec nad Sázavou. Cestou si můžete užít krásný výhled z mostu nad přehradou Želivka. Asi 1 km před Ledčí zahrňte doprava na Jihlavu. Ještě před první obcí odbočte u fotbalového hřiště a rybníka doleva na Kouty a pokračujte rovně. Po projetí obcí Kouty přijedete k rybníku, u kterého uvidíte hotel Luna.

Cesta od Brna je ještě snazší. Sjedte z D1 na 81. km KOBEROVICE a jedte na Ledec nad Sázavou. Hned za obcí Kamenná Lhota u rybníka a fotbalového hřiště odbočte doprava na Kouty a pokračujte rovně. Po projetí obcí Kouty přijedete k rybníku, u kterého již uvidíte hotel Luna.

Těšíme se na setkání s Vámi.

Ing. Jiří Huml